

meghatározni. Eszerint rendszeres jövedelem esetén a kérelem benyújtását megelőző hónapban kapott összeget, míg nem rendszeres jövedelem, illetve vállalkozásból, őstermelésből származó jövedelem esetén a kérelem benyújtását megelőző tizenkét hónap alatt kapott összeg egy havi átlagát kell együttesen figyelembe venni.

III. Jövedelem típusai

1. * *Munkaviszonyból és más foglalkoztatási viszonyból származó jövedelem:* különösen a munkaviszonyban, közalkalmazotti, közszolgálati, kormányzati szolgálati, adó- és vámhatósági szolgálati, politikai szolgálati, biztosítási, rendvédelmi igazgatási szolgálati, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban, bírósági, ügyészségi, igazságügyi szolgálati jogviszonyban, honvédség, rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos és szerződéses szolgálati jogviszonyában folytatott munkavégzésre irányuló tevékenységből, továbbá szövetkezet tagjaként folytatott - személyes közreműködést igénylő - tevékenységből származó jövedelem.
2. *Társas és egyéni vállalkozásból, őstermelői, illetve szellemi és más önálló tevékenységből származó jövedelem:* itt kell feltüntetni továbbá a jogdíjat, a bérbeadó, a választott könyvvizsgáló tevékenységből származó jövedelmet, valamint a gazdasági társaság magánszemély tagja által külön szerződés szerint teljesített mellékszolgáltatást.
3. * *Táppénz, gyermekgondozási támogatások:* táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, gyermekgondozást segítő ellátás, gyermekgondozási segély, gyermeknevelési támogatás, családi pótlék, gyermektartásdíj.
4. *Önkormányzat és állami foglalkoztatási szervek által folyósított ellátások:* különösen az időskorúak járadéka, az aktív korúak ellátása, az ápolási díj; munkanélküli járadék, álláskeresési járadék, álláskeresési segély, képzési támogatásként folyósított keresetpótló juttatás.
5. *Nyugellátás és egyéb nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások:* öregségi nyugdíj, özvegyi és szülői nyugdíj, árvaellátás és baleseti hozzátartozói nyugellátások; bányászok egészségkárosodási járadéka, rokkantsági járadék, politikai rehabilitációs ellátások, házastársi pótlék, házastárs után járó jövedelempótlék.
6. *Egyéb jövedelem:* például az ösztöndíj, szakképzéssel összefüggő pénzbeli juttatások, nevelőszülői díj, szociális gondozói díj, végkielégítés és állampapírból származó jövedelem, ingatlan és ingó tárgyak értékesítéséből, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem,

életjáradékból, föld és más ingatlan bérbeadásából származó jövedelem, illetve minden olyan jövedelem, amely az előző sorokban nem került feltüntetésre.

IV. Egyebek

1. Szükség esetén a nyilatkozatok rovatai bővíthetők, valamint kitöltésük mellékletben folytatható.
2. A cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt állók esetében a gondnok aláírása, a cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alatt állók esetében a gondnok és a gondnokolt együttes aláírása szükséges.

A BÜKKSZENTKERESZTI SZLOVÁK NEMZETISÉGI ÓVODA
BÖLCSŐDE ÉS KONYHA

„A BÜKK KINCSEI”

Néphagyományőrző - nemzetiségi, természet közeli,
gyermekközpontú

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

és

BÖLCSŐDEI SZAKMAI PROGRAMJA

3557. BÜKKSZENTKERESZT, KOSSUTH UTCA 32.

OM:202476

„A gyökerek persze nem látszanak, de tudod, azok tartják a fát. „ (görög költő)

Készítette: A Bükkzentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha
nevelőtestülete

Hatályos: 2022. november

Tartalom	
A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉNEK TÖRVÉNYI HÁTTERE.....	7
BEVEZETŐ A PROGRAMHOZ	9
A PROGRAM ÉRTÉKEI	10
A PROGRAM CÉLJA, ALAPELVEI.....	10
A program célja:.....	10
ÓVODKÉP, GYERMEKKÉP	12
Életrend.....	12
Az óvoda légköre, pedagógiai klímája	13
Gyermekkép.....	13
Az óvónői minta	13
Alkotó együttműködés a családokkal	14
Óvodapedagógus a pedagógiai program folyamatában	14
ALAPFELADATOK.....	15
Az érzelmi nevelés	15
Az érzelmi nevelés célja	15
Az érzelmi nevelés feladata	15
Óvodapedagógus az érzelmi nevelés folyamatában.....	16
Az érzelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása.....	16
Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés	16
Az egészséges életmódra nevelés célja	17
Az egészséges életmódra nevelés feladatai	17
Óvodapedagógus az egészséges életmódra nevelés folyamatában.....	17
Az egészség életmódra nevelés, gondozás, személyiségfejlesztő hatása	18
A szocializáció biztosítása.....	18
A szocializáció célja.....	19
A szocializálódás alakulásának szinterei	19
A szocializáció biztosításának feladata	19
Óvodapedagógus a szocializáció folyamatában.....	19
A szocializáció személyiségfejlesztő hatása	21
Értelmi nevelés.....	21
Az értelmi nevelés célja.....	21
Az értelmi nevelés feladata.....	22
Óvodapedagógus az értelmi nevelés folyamatában	22

Az értelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása	22
Anyanyelvi nevelés	23
Az anyanyelvi nevelés célja.....	23
Az anyanyelvi nevelés feladata.....	23
Óvodapedagógus az anyanyelvi nevelés folyamatában.....	23
Az anyanyelvi nevelés személyiségfejlesztő hatása	25
AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	25
Néphagyományőrzés a nevelés folyamatában	25
A néphagyományőrzés célja	25
Néphagyományőrző tevékenységek feladata	25
Óvodapedagógus a néphagyományőrző nevelés folyamatában.....	26
A hagyományőrzés személyiségfejlesztő hatása	26
Játék	26
A játék és a hagyományőrzés kapcsolata	26
Célja.....	26
Feladata	27
A játék eszközei	29
A játék tartalma	29
Óvodapedagógus a gyermek játékfolyamatában.....	30
Mozgás	31
A mozgás és a néphagyományőrzés	31
A mozgás célja.....	31
A mozgásfejlesztés feladata.....	31
A mozgás tartama:.....	32
Szabad, spontán mozgás	32
Szervezett mozgás	32
Óvodapedagógus a mozgásfejlesztés folyamatában	33
A mozgás személyiségfejlesztő hatása	33
Az esztétikum és a néphagyományőrzés.....	34
Az esztétikai nevelés célja	34
Az esztétikai nevelés feladata	34
Óvodapedagógus az esztétikai nevelés folyamatában	34
Az esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása.....	35
Az óvodai esztétikai nevelés területei	35

Verselés, mesélés.....	35
Az irodalom és a néphagyományőrzés.....	35
Az irodalmi nevelés célja	35
Az irodalmi nevelés feladata	36
Az irodalmi anyag tartalma.....	36
Óvodapedagógus az irodalmi nevelés folyamatában.....	36
Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása.....	37
Ének-zene, dalos játék, gyermektánc.....	38
A néphagyományőrzés és a zene kapcsolata	38
A zenei nevelés célja.....	38
A zenei nevelés feladata	38
A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:	38
A készségfejlesztés zenei elemei.....	39
Óvodapedagógus a zenei nevelés folyamatában	40
A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása.....	40
Vizuális tevékenységek - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	41
Hagyományőrzés és a vizuális tevékenységek kapcsolata	41
A vizuális tevékenység célja.....	41
A vizuális tevékenység feladata	41
Óvodapedagógus a vizuális tevékenység folyamatában.....	41
A vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása	42
A környezet esztétikája.....	43
A környezet esztétikájának célja	43
A környezet esztétikájának feladata	43
Óvodapedagógus az esztétikai nevelés folyamatában	43
Az esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása.....	43
A külső világ tevékeny megismerése	44
A környezet és a néphagyományőrzés	44
A külső világ megismerésére nevelés célja.....	44
A külső világ megismerésére nevelés feladata.....	45
Környezeti nevelés és néphagyomány-ápolás.....	45
Környezetvédelem	46
Óvodapedagógus a környezetvédelem folyamatában.....	47
A környezetvédelem személyiségfejlesztő hatása.....	47

Környezetalakítás.....	48
Óvodapedagógus a környezetalakítás folyamatában	48
A környezetalakítás személyiségfejlesztő hatása.....	49
Munkajellegű tevékenységek.....	49
Hagyományőrzés és a munkajellegű tevékenységek.....	49
A munkajellegű tevékenységek célja.....	50
A munkajellegű tevékenységek feladata.....	50
Munkajellegű tevékenységeink tartalma.....	50
Óvodapedagógus a munka jellegű tevékenységek folyamatában.....	51
A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása	51
Tanulás	51
A tanulás célja	52
Óvodapedagógus a tanulás folyamatában.....	52
NEMZETISÉGI NEVELÉS.....	53
A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése	53
A nemzetiségi óvodai nevelés célja.....	53
A nemzetiségi óvodai nevelés feladata.....	53
Az óvodapedagógus a nemzetiségi nevelés folyamatában	54
A szlovák nyelvi szókincs lehetséges tartalma a mindennapokban:	55
A program erőforrásai	55
A nemzetiségi nevelés személyiségfejlesztő hatása	55
A KAPCSOLATRENDSZEREK SZEREPE A PROGRAMBAN	56
Az intézmény külső kapcsolatrendszere	56
Nevelőtestület és az intézményi munkatársak köre.....	57
Óvoda és a család.....	59
Az együttnevelés feladatai	59
Óvodapedagógus szerepe a folyamatban	59
A hagyományőrző szemléletű partnerkapcsolat formái a szülőkkel:	60
A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés egyéb formái:.....	60
Az együttműködést gazdagító tevékenységek.....	60
Az együttműködés várható eredményei.....	61
AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	61
A gyermekvédelem célja	61
A gyermekvédelem feladata	61

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:	62
SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK ÓVODAI NEVELÉSE	62
A rehabilitáció célja:.....	63
Várható eredmény:.....	63
Beszéd fogyatékos gyermekekre irányuló legfontosabb nevelési célok, feladatok.....	63
Autista gyermekekre irányuló legfontosabb nevelési célok, feladatok.....	64
Mozgásszervi fogyatékos (végtaghiányos) gyermekekre irányuló legfontosabb célok, feladatok	64
Érzékszervi fogyatékos (hallássérült, nagyothalló) gyermekekre irányuló legfontosabb feladatok	64
Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekekre irányuló legfontosabb célok, feladatok	64
A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI.....	64
Szakmai dokumentumok	65
A gyermekek fejlettségállapotának mérése.....	65
SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK	66
AZ ÓVODAI ÉS BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	66
A működési rend	66
Óvodai napirend.....	67
Bölcsődei napirend	67
Személyi feltételek	68
Munkakörök.....	68
Tárgyi feltételek	69
A hagyományőrző szemléletű tervezés.....	70
NÁRODNOSTÝ JAZYKOVÝ NAŠEJ ŠKÔLKY	75
BÖLCSŐDEI SZAKMAI PROGRAM	80
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	91

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉNEK TÖRVÉNYI HÁTTERE

- 363/2012. (XII.17.) évi Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1993.évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 17/2013. évi (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiségi iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2/2005. évi OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvéről és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a Nemzetiségek jogairól
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha Alapító Okirata
- 229/2012. (VIII.28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 326/2013. (VIII.30.) Kormány rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet pedagógiai- szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai- szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
- 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről

- 277/1997. (XII.22.) Kormány rendelet a pedagógusok továbbképzéséről, a pedagógus- szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai

*„Osztani magad, hogy így sokasodjál, Kicsikhez hajolni, hogy magasodjál,
Hallgatni őket, hogy tudd a világot, Róluk beszélni, ha szólsz a világhoz.
(Váci Mihály)*

BEVEZETŐ A PROGRAMHOZ

Jelen pedagógiai programot Bükkszentkereszt Község Önkormányzata, mint fenntartó felkérésére készítette el intézményünk nevelőtestülete, mely a gyermekeket nevelő intézmények integrációja okán vált esedékké. A „Bükk Kincsei” Pedagógiai Programunkat Az óvodai nevelés országos alapprogramja és az országosan adaptálható minősített Néphagyományőrző Óvodai Program alapján a gyermekek, a családok igényeihez, a helyi infrastrukturális és természeti adottságokhoz valamint az intézményünk sajátosságaihoz mértén alakítottuk ki. Nevelési programunk elkötelezettséget vállal az óvodai nevelés értékei és időtálló hagyományai, az óvodáskorra egyedülállóan jellemző érzelmi fogékonyság, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartása mellett. Programunkba a népi kultúra azon elemeit építettük be, amelyek igazodnak a gyermekek életkori-, fejlődési sajátosságaihoz és mindennapi életüket gazdagítják. Felismertük a gyökerek éltető szükségletét, az átadás, az újraterejtés felelősségteljes kötelességét. Hagyományőrző tevékenységünket a Bükkszentkereszt Szlovák Hagyományőrző Klubbal szoros együttműködésben, valamint a Bükkszentkereszt Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat támogatásával, pártfogásával végezzük, nagy hangsúlyt fektetve a hiteles tudásátadásra.

"A hagyomány minden embernek visszaadja önmagát." (Hamvai)

A PROGRAM ÉRTÉKEI

A lakóközösség, a helyi sajátosságok és igények figyelembevételével értékként, megóvandó, sérülékeny „kincsként” nevezi meg a program a 3 legfontosabb elemét, mely köré épül tervező-, nevelő- és fejlesztő munkánk, és melyek szorosan összekapcsolódva, egy egységben említhetők, hiszen ezáltal lehet sikeres és eredményes a célkitűzésünk.

Értékünk a **Hagyomány**, a nemzetiségi kultúrkincs, melytől a gyökereink valók, és amelyet a mi feladatunk generációkon keresztül átörökíteni.

Értékünk a **Természet**, az éltető környezet, amely a Bükk Nemzeti Park által körülölel bennünket, melynek fennmaradásáért felelősséggel tartozunk.

Értékünk a **Gyermek**, aki a tanításaink által érzi nemzeti identitását, élvezni nyelvi képességeit, őrzi elei hagyományát, védi és óvja környezetét, fenntartja annak értékeit, hogy felelősségteljes felnőtté válva ő maga is tovább örökíthesse ezeket a kincset.

A PROGRAM CÉLJA, ALAPELVEI

Nevelési programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szellemében fogalmazza meg a nevelési célokat, feladatokat.

A program célja:

- A gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszköztárával.
- A néphagyomány-ápolás és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át, a családok együttműködésével.
- A gyermekben alapozódnak meg azok a készségek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására.
- Egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása minden gyermek számára
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének megvalósítása

- A migráns, menekült gyermekek beilleszkedésének segítése

A gyermek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése az óvodai nevelés általános feladata, amit programunkban alapfeladatnak tekintünk.

Ennek összetevői:

- az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés
- érzelmi nevelés
- a szocializáció biztosítása,
- anyanyelvi nevelés
- az értelmi nevelés.

Programunk fontos kiindulópontja, hogy a hagyományőrzés érzelmet kiváltó hatásából fakadóan az érzelmi nevelés mindhárom területet áthatja. A gyerek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése az anyanyelvi neveléstől szintén elválaszthatatlan. A hagyományőrzés érzelmi hatástöbblete, az örömmel átélt tevékenység, az egészségnevelés, a szocializálódás, az értelemfejlesztés mozgató ereje. Ez vonul át az óvodai élet valamennyi tevékenységformáján, a fejlesztés területein, vagyis áthatja az egész nevelési rendszerünket.

A néphagyományőrzésbe ágyazódó gyermeki tevékenységformák:

- a játék,
- éneklés, dalos játék, népi játék
- a verselés, mesélés
- a külső világ tevékeny megismerése,
- az esztétikai tevékenységek
- mozgás

A gyermek a tevékenységek gyakorlása során tanul. A program a tanulást nem különálló tevékenység-formaként kezeli, de ezzel kapcsolatos felfogásunkat egy kiemelt fejezetben taglaljuk. Óvodai nevelésünkben a néphagyományőrzés folyamatosságát a mindennapok hagyományőrző tevékenységei és a jeles napok tevékenységei adják.

NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS

Meggyőződésünk, hogy az óvodás korú gyerekek joga van ahhoz, hogy a nemzetét, nemzeti hovatartozásának érzését, nyelvi értékeit, kultúráját éltető hagyományokat ismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, és ezáltal hiteles, követendő mintákat kapjon. A gyerek, családtagjaival, társaival olyan külsőségekben, tartalmukban visszatérő élményeket él át, amelyek otthonához, szülőföldjéhez kötik, életre szóló útravalót kap. Hiszünk abban, hogy a kisgyermekkor érzelmileg és értelmileg fogékony időszak kiemelkedően fontos az ÉN alakulása szempontjából. A program csecsemő- és kisdedkorra valamint az óvodáskorra egyedülállóan jellemző érzelmi fogékonyságra és sajátos aktivitásra alapoz. A gyermek játéka, ami örömet és boldogságérzetet ad, jól ötvözhető a néphagyomány-ápolással, a természetszeretettel. Mindez alkalmanként kiegészül a család aktív közreműködésével.

Mit nevezünk néphagyománynak?

„Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük.” (Kósa- Szemerkényi, 1975).

Hitvallásunk fontos eleme, hogy az ünnepelni tudás képességének alakítását a néphagyományápolás, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti. A gyermek örömmel vesz részt a jeles napokat megelőző közös készülődésekben, számára az ünnepnap a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyermeket körülvevő felnőttek magatartása, és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyermekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Átérik az ünnepnapok másságát a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az ünnepelni tudás képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

ÓVODKÉP, GYERMEKKÉP

Életrend

A néphagyományőrző szemléletű nevelés nem csak a hagyományok értékeinek megőrzésére vállalkozik. A népi kultúra más területein, a népi életmód mindennapjaiban is fellelhetők azok az értékek, amelyek újra felhasználásra alkalmasak. Ez egy olyan

komplex nevelési rendszerben valósul meg, amelynek feltétele a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő optimális környezet. A programban az optimális környezet - a tárgyi és személyi feltételeken túl - egy gyermekközpontú életrendet jelent.

Az életrend elemei:

- a rugalmas, folyamatos, integrált napirend,
- a családi, vegyes életkorú gyerekcsoport,
- a differenciált bánásmód,
- az érző, alkotó nevelőtestület,
- a nevelésben együttműködő családi
- óvodai közösség.

Ebben az életrendben a gyerek központi tevékenységformája a játék. A gyerek a játék által fejlődik és fejleszthető, ami a néphagyományőrző program gazdag eszköz- és hatásrendszerében kiteljesedik.

Az óvoda légköre, pedagógiai klímája

A gyermeket óvodánkban elfogadó, befogadó szeretetteljes megerősítő légkör veszi körül. Az óvodában dolgozók - közösen megfogalmazott és elfogadott általános érvényű szabályzók betartásával - egy olyan belső szokásrendszert alakítottak ki, amely derűs összhangot, biztonságot áraszt. Magatartásunk tükrözi a gyermek és a szülő iránti tiszteletet. Egész lényünk példát mutat, viselkedésünk mintát ad.

Gyermekkép

Kiegyensúlyozott, boldog gyermek. Ő választ, hogy milyen tevékenységbe, mikor, kivel kapcsolódik be. A gyermek harmonikus fejlesztését a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével segítjük elő.

Az óvónői minta

Az óvodapedagógus a néphagyományőrző, természetóvó szemlélettel azonosul és így elsajátítja azokat az ismereteket, készségeket, amelyek a program megvalósításához szükségesek. Biztonságot áraszt, képes hitelessé tenni önmagát, tudatosan alkalmazza a metakommunikációt, a testnyelv kifejező eszközeit. Kezdeményező, elfogadó a nevelési

folyamatban, követi és tiszteletben tartja az egyes gyerek és a család haladási irányát, ütemét. Segítségnyújtása egyénre szabott. Nevelési tevékenysége tudatos, abban a hagyományőrzés, a családokkal való együttműködés és a természetszeretet meghatározó szerepet játszik.

Alkotó együttműködés a családokkal

Az óvodában folyó néphagyomány-ápolás hatása a családok szemléletmódjában tartalmi változásokat idéz elő. Ez megmutatkozik a családok mindennapjaiban, ünnepnapjaiban, együttműködő, cselekvő részvételükben. Fontos, hogy a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet (család, óvoda) összhangja megteremtődjön. Ezáltal az óvodai neveléshez olyan hiteles többletet adunk, amellyel kiegészítjük és teljessé tesszük a gyermeki személyiség kibontakozását. A környezet külsőségeiből fakadó kulturális jelzések, amelyek az óvodába lépő gyereket, felnőttet fogadják, az óvoda szellemi, emberi kisugárzását erősítik. Ezek a tudatosan kialakított és gondozott környezet jelzéseivé válnak. Ezek a jelzések hiteles alapul szolgálnak a nevelésben zajló kommunikációs folyamatokhoz, segítik az óvoda nevelési programjának elfogadását.

Óvodapedagógus a pedagógiai program folyamatában

- A népi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása, és azoknak a nevelés folyamatába illesztése.
- Néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti.
- Megteremti a hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.
- Elősegíti a gyermekek és a szülők hagyományokhoz való kötődését.
- A néphagyományőrzés elemeit az óvoda környezet alakításában megjeleníti.
- A folyamatos napirendbe és a játéktevékenységbe ágyazottan tervezi és szervezi a hagyományőrző tevékenységeket.
- Munkadélutánokat, közös - család-óvoda - programokat szervez.
- A pedagógiai program személyiségfejlesztő hatása
- Megismeri a közös alkotás örömét és a múlt értékeit.
- Érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válik.
- Felelősséget érez környezetéért.
- Megalapozódik benne a környezet és a haza iránti szeretet.

- A program a sajátos tartalom- és eszközrendszerével az óvoda óvó-védő, szociális, nevelőszemélyiségfejlesztő funkcióját szolgálja, felvállalva a népi kultúra átörökítését.

Ezt a kincset nem lehet médiára, könyvre, kazettára bízni. Véren át és lelken át, tenyérből tenyéren, testtel a testhez érve, zöldellő búzacsíra fölé hajolva vagy épp az ünnepi gyertyát gyújtva csak az együttes élmény során adható át a hagyomány. Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettnek ideje van. (Gabnai Katalin, 1994.)

ALAPFELADATOK

Az érzelmi nevelés

A megismerési folyamatot érzelmek kísérik. Az érzelmek jelzik a gyermeket ért hatások mikéntjét, egyben további értelmi aktivitásának motiváló erejévé válnak. Az érzelme-kifejezés egy része veleszületett. Később a gyermek utánpótlás útján megtanulja az érzelmeit kifejezni, és kezelni. Ezért is nagy a környezetében élők, az őt nevelők felelőssége. A néphagyományőrzés az érzelmi nevelés hatékony eszközeként vonul végig a programon. Mindez az óvoda és a családok együttműködésében és kölcsönhatásában valósul meg.

Az érzelmi nevelés célja

- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával, az önbizalom erősítése, a szocializálódás elősegítése.
- Az aktív érzékenység alapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- A hagyományőrzés és természetóvás motiváló hatásának folyamatos éltetése.
- A különbözőség elfogadása.

Az érzelmi nevelés feladata

- A gyermek szeretve érezze magát.
- Az egyetemes emberi értékek figyelembevétele
- Kiegyensúlyozott életmód biztosítása.

Óvodapedagógus az érzelmi nevelés folyamatában

- Ismerje és értse meg a gyermekek érzelmi világát, a családi háttérrel, különös figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermek esetében.
- Teremtse alkalmat és lehetőséget a gyermek pozitív érzelmeinek kiváltására:
  - a testi szükségletek kielégítésével,
  - a derűs, biztonságos környezet létrehozásával,
  - a kötődés - szükséglet kielégítésével,
  - a megerősítő, elfogadó magatartásával,
  - az értékek, élmények nyújtásával
  - néphagyomány-ápolás eszközzel az intellektuális érzelmek tudatos fenntartásával.

Az érzelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- képes érzelmeinek kifejezésére, kezelésére,
- érzelmileg kiegyensúlyozott,
- érzelmeit vállalja,
- képes az igazmondásra,
- van önbizalma,
- vidám és jó kedélyű,
- megbízható,
- ismeri és érti óvónője metakommunikációs jelzéseit,
- segítséget nyújt az arra rászoruló társának
- önérvényesítése működik,
- önazonossága kialakul.

Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés

A fejlődést befolyásoló fontosabb tényezők: a veleszületett adottságok, a biológiai érés sajátosságai, a környezet hatásai (emberi, földrajzi). A gyermek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amely a bölcsődében, majd az óvodában szerzett

biztonságérzettel bővül. A kiegyensúlyozott, derűs gyerek, aki biztonságban érzi magát, és a gondozás során testi szükségletei kielégítést nyernek, harmonikusan fejlődik.

Az egészséges életmódra nevelés célja

- A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során, a gyermekben alapozódnak azok az egészség- és test-kulturális magatartáskészségek, szokások, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek.
- A családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében.
- Az egészség gondozásához szükséges készségek alapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeihez mérten az egészségmegőrzés biztosítása.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai

- egészséges óvodai környezet folyamatos szinten tartása és fejlesztése,
- a helyes életritmus megteremtése a folyamatossággal,
- életkori sajátosságok, egyéni fejlettség figyelembevétele,
- az egészséges táplálkozás, testápolás, mozgás, edzés, pihenés igényének megteremtése,
- érzékeny, allergiás gyermekek egyéni táplálkozási igényeinek figyelembe vétele,
- együttműködés az óvoda gyermekorvosával és a védőnőjével.

Óvodapedagógus az egészséges életmódra nevelés folyamatában

- a szokásokat, szabályokat kialakítja,
- tájékozódik a gyermekek otthoni szokásairól, életritmusáról a harmonikus, egészséges életrend érdekében,
- rendszeresen szellőztet a csoportszobában,
- a használatos eszközöket, játékokat csoportban, mosdóban, öltözőben úgy helyezi el, hogy azt a gyermek bármikor könnyen elérheti,
- a mindennapokban kielégíti a gyermekek mozgásigényét,
- minden évszakban alkalmat teremt a napi levegőzésre tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek képességeire (udvar, séta, kirándulás),
- nyáron párapaput, napvitorlát, folyadékot biztosít,

- a baleseti veszélyforrásokra figyel, azok megszüntetésére törekszik,
- segíti, megalapozza a gyermekgondozási szokásrendszerének kialakítását (táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés)
- az időjárás figyelembevételével a heti rendbe beiktatja a túranapot,
- szülői együttműködéssel, támogatással vitaminnapot (gyümölcs-zöldségnapot) biztosít,
- a tevékenységek végzéséhez megfelelő ruházatot biztosít (naposkötény, kézműves póló, népviselet)
- megteremti a nyugodt pihenés, alvás légkörét
- biztosítja az egészségmegőrzéshez, óváshoz, betegség megelőzéséhez a feltételeket
- öltözködésével, megjelenésével, segítségnyújtásával mintát ad.

Az egészség életmódra nevelés, gondozás, személyiségfejlesztő hatása

A gyermek képessé válik

- önállóan esztétikusan étkezni, tisztálkodni, öltözködni, használni a WC-t, fésülni, bekötni a cipőjét,
- felmérni mennyit képes megenni, kiszolgálni önmagát, teríteni, ételt venni, leszedni az asztalt,
- vigyázni a ruhája és közvetlen környezete tisztaságára, rendjére,
- testileg edzett, jó állóképességű,
- igényli a levegőzést, napfürdőzést,
- a mozgásfejlesztő játékeszközökön magabiztosan mozog,
- jelzi, ha baleset forrására lel,
- a sajátos nevelési igényű gyermek önellátása képességeihez mérten fejlődik.

A szocializáció biztosítása

A szocializálódás alapja a gyerek biológiai fejlődését segítő, gondoskodó környezet kommunikációs kapcsolatrendszere.

A szocializáció célja

- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek általa alapozódnak a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarati tulajdonság jegyek.
- Kiegyensúlyozott, „boldog gyermek - állapot” létrehozása esélyegyenlőség biztosításával, szociális hátrányok enyhítésével.

A szocializálódás alakulásának színterei

1. a befogadás időszaka – bölcsődében és óvodában egyaránt
2. együttlét a mindennapokban - bölcsődében és óvodában egyaránt
3. óvodai ünnepnapok

A szocializáció biztosításának feladata

- ölelő szeretettel átsegíteni a gyermeket a kapcsolatfelvétel folyamatában,
- a közös élmények, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet hatására a gyermek biztonságérzetének kialakítása,
- a jeles- és ünnepnapok nyújtotta lehetőségek kihasználása a szocializáció megalapozásának folyamatában,
- a hagyományőrző tevékenységekben gyakorolja az önkifejezés formáit, a társas érintkezés mintáit.

Óvodapedagógus a szocializáció folyamatában

Befogadás időszaka:

- óvodába lépés előtt kapcsolatteremtés a családdal,
- a szülő kérését figyelembe veszi, az anyával együtt beszoktatás lehetőségét megteremti,
- a csoportban lévő gyermekek felkészítése az új társak fogadására,
- folyamatos érzelmi ingereket nyújt: testközelség, báb használat, ölbéli játékok, népi mondókák, dalok ismételtetésével a kölcsönös bizalom, biztonságérzet megalapozása,
- a beszoktatási időszakot tekinti a családdal való együttnevelés kiindulópontjának.

Együttlét a mindennapokban:

- reggeli „érintős” kapcsolatteremtés (simogatás, kézfogás)
- a csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrend segíti elfogadtatni a gyermekkel a csoport viselkedési szabályait,
- a mindennapok tevékenységformái lehetőséget nyújtanak a viselkedési, az udvariassági formák gyakorlására,
- közös élmények szervezése a csoporttal, óvodával - séták, különböző helyi nevezetességek megtekintése, kirándulások,
- a vegyes életkorú csoportösszetétel lehetőségeinek kihasználása az elfogadás, az alkalmazkodás és a segítségnyújtás területein,
- a sajátos nevelési igényű gyermeket, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő gyermeket elfogadó szeretettel, példát mutató figyelemmel segíti.

Különleges alkalmak, ünnepnapok:

A néphagyományőrzés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokásőrző és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei: születésnapok, névnapok, Nemzetközi Gyermeknap, Anyák Napja, Apák Napja

Nemzeti ünnep: Október 23., Március 15.

Népszokásőrző jeles napok: Farsangi ünnepkör, Húsvéti ünnepkör, Advent, Karácsony, Újév

Hagyománnyá lett jeles napok: Mihály-nap, A magyar népmese napja, A zene világnapja, Márton-nap, Nemzetközi Nőnap

A természetóvó jeles napok: Autómentes világnap, Állatok világnapja, Madármegfigyelési világnap, Erdők Világnapja, Víz világnapja, Föld Napja, Madarak és fák napja.

A felnőtt hittel teli ünnepelni tudása maradandóvá teszi az alkalmakat a gyermek számára.

Óvodapedagógus az ünnepnapokban

- az ünnepi készülődések élményeit a felnőttek bensőséges, hittel teli ünnepelni tudása maradandóvá teszi,
- ezt a hitelességet erősítik az óvodai dolgozók öltözködésükkel és az ünnepnapok másságával,
- az ünnepi készülődésben az érzelemfokozó hangulati elemeket helyezi előtérbe,
- egyes ünnepek előkészítésébe bevonja a szülőket,
- alkalmat teremt a néphagyományokhoz kapcsolódó szokások megismerésére.

A szocializáció személyiségfejlesztő hatása

- kialakul a gyermekben jeles napokon „másképp viselkedés” igénye/vágya,
- kezdeményező a kapcsolatteremtésben,
- elsajátítja a természetes, társas viselkedés normáit: együttérző, segítőkész, önzetlen, önfegyelemre képes, kitartó, udvarias, illemtudó, figyelmes, képes a különbözőség elfogadására, alakul toleranciája.

Értelmi nevelés

A gyerek tevékenységének az állandóságát a gyerek állandó érdeklődési vágya tartja fenn. A cselekvés során a gyermekben kellemes érzélem támad. Az érzélem a gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje, így az érzelmi állapot mindig a cselekvés akarásának elindítója. A gyermek, ami iránt érdeklődik, törekszik megismerni, így indul a megismerés folyamata. Érzékszervein keresztül szerzi tapasztalatait, az érzelmi benyomásokat. Ugyanígy cselekvésre készíti a mozgás által szerzett tapasztalat, amikor a mozgás öröme készíti az újabb és újabb próbálkozásra. Ezek az érzékszervi - mozgásos sémák tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát. Ezt a tanulási folyamatot felgyorsítja a környezet érzelmi hatástöbblete. A gyerek értelmi képességei fejlődnek.

Az értelmi nevelés célja

- A gyerek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése

- Aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyereket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, a tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig
- Integrált, differenciált nevelés

Az értelmi nevelés feladata

- A kognitív képességek fejlesztése: megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás.
- A különböző tevékenységekbe, élethelyzetekbe, játékba ágyazott - hagyományőrző tevékenységek - változatos cselekvéseken alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása a meglévő élményekre, ismeretre építve
- Családdal együttműködve kialakítani az egyes gyermekhez igazodó módszereket
- A sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, vagy kiemelkedő képességű gyermekek nevelése

Óvodapedagógus az értelmi nevelés folyamatában

- optimális feltételrendszer megteremtése,
- folyamatosan fejleszti a gyermek személyiségét,
- élményeket nyújt, amelyek különböző érzelmi hatásokat vált ki a gyermekből, amelyek megerősítik a cselekvésen keresztül szerzett ismereteket,
- a gyermek Én képét fejleszti, kialakulását segíti,
- hagyományőrző, közösen átélhető tevékenységeket szervez a jeles-, az ünnep- és a mindennapokban,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez szakember segítségét kéri logopédus, pszichológus, gyógy- és fejlesztőpedagógus.

Az értelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- a spontán vagy szervezett tevékenységekben aktívan képes részt venni
- képes figyelmét rövidebb ideig ugyanarra összpontosítani,
- alakulóban van problémafelismerő és megoldó képessége,

- segítséggel javítja hibáit,
- felidézi a múltbeli eseményeket jeles- és ünnepnapokhoz kapcsolódó tevékenységeket,
- érzékelése, észlelése, figyelme, képzelete, gondolkodása megfelelő,
- jellemzi a kreativitás.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. A hagyományőrző szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerekek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. Az anyanyelv jelrendszerét a gyerekek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítja el. A beszédtanulást befolyásolja a gyerekek ép idegrendszere, a családi, a bölcsődei és az óvodai környezete. A gyerekek óvodába lépéskor különböző szintű anyanyelvi ismerettel rendelkeznek.

Az anyanyelvi nevelés célja

- A gyerekek beszédképességének gondozása, fejlesztése.
- Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyerekek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető.
- Beszéd problémás gyermek fejlesztése logopédus útmutatása alapján.
- A migráns gyerekek anyanyelvi szabadságának biztosítása

Az anyanyelvi nevelés feladata

- Az anyanyelv jelrendszerének elsajátíttatása.
- Beszéltetés és beszélni hagyás.
- Népi dramatikus játékok alkalmával szókincsbővítés, gyarapítás.
- Könyvek szeretetére nevelés.
- Drámapedagógiai módszerek, eszközök használata.

Óvodapedagógus az anyanyelvi nevelés folyamatában

- megismeri a család és a gyermek szókincsét,

- a kapcsolattartás során - ha szükséges - meggyőzi a szülőket az otthoni anyanyelvi élmények fontosságáról: a szülői szó, az esti közös mesélések, verselések, beszélgetések mintát adnak a gyerekeknek, további nyelvi fejlődésében, szocializálódásában meghatározó a szerepük,
- tudatosan törekszik beszédkultúrájának csiszolására,
- érzi annak felelősségét, hogy beszédpéldája hat a gyerekekre, szülőre, munkatársainkra.
- a metakommunikációval együtt gondot fordít beszédének hangszínére, erősségére és tempójára,
- nyitott légkört teremt, amelyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet: a szülő, a gyermek szóra nyílik,
- nyugodt, természetes helyzetet teremt a gyerek közlési vágyának, ahol a gyerek nyíltan, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja,
- a gyermeket sikerélményhez juttatja,
- kulturált, rövid, pontos megfogalmazással segíti a gyerek beszédértésének alakulását,
- a személyes segítségnyújtás közben jó lehetőség adódik arra, hogy beszélgessen a gyermekkel,
- a játékot, a hagyományőrző és a természetóvó-és védő tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetekben lehetőséget nyújt a gyermek differenciált fejlesztésére,
- a szervezett nyelvi játékokkal, a szavak játékból fakadó örömezésen túl sikerélményhez juttatja a gyereket,
- tudatos fejlesztés céljából is kezdeményez párbeszédet, beszélgetést egy-egy gyerekkel vagy gyerekcsoporttal,
- a beszéltetés és beszélni hagyás,
- figyelemmel kíséri egyes gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét,
- a felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel a logopédussal, és a gyermekorvossal együttműködik,
- igényesen válogatja a csoportokban lévő könyveket,
- segítséget ad a családoknak az életkori sajátosságoknak, gyermeki igényeknek megfelelő könyvválasztáshoz,
- szlovák nemzetiségi nyelvet alkalmaz.

A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás hanem a gondolkodás eszköze is. A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg. A gyermeki gondolkodás szemléletes cselekvő tevékenység, ezért feltétele a szókinccs gyarapításnak az állandó cselekvés fenntartása.

Az anyanyelvi nevelés személyiségfejlesztő hatása

- szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül,
- befogadó és érdeklődő,
- másokat is képes meghallgatni,
- élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni,
- helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat,
- ismeri a használt szavak tartalmát,
- figyelme, koncentráció kézsége fejlődik,
- gondolkodása fogalmi szintre tevődik
- szívesen beszél.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Néphagyományőrzés a nevelés folyamatában

Az óvodákban folyó nevelést olyan szemléletmód szabályozza, amely tekintettel van a gyerekek egyéni fejlettségére és alkalmas arra, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat. Ennek keretét a népi hagyományok ápolása is képes megteremteni.

A néphagyományőrzés célja

- Az óvodai nevelésben is a múlt értékeinek átöröklése, éltetése

Néphagyományőrző tevékenységek feladata

- Népszokások megismerése.
- Népi időjósok felidézése.
- A természetes anyagok jelenléte.
- Népi gyermekjátékszerek készítése.
- A népi kultúra tárgyainak megjelenése meg az óvodában.

Óvodapedagógus a néphagyományőrző nevelés folyamatában

- a nemzetiség nyelvét elsajátította vagy elsajátítja,
- néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti,
- a néphagyományőrzés elemeit mértéktartóan jeleníti meg az óvodai környezetben,
- megteremti a hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.

A hagyományőrzés személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- a közösség aktív tagjává válik,
- örömmel, önként vesz részt közösségépítő, hagyományőrző, nemzetiségi programokon
- érdeklődik a nemzetiség nyelve iránt, iskolakezdéshez elegendő szókinccsel rendelkezik
- ismeri a hagyományokhoz kapcsolódó szokásokat, jelképeket.

Játék

A játék a kisgyermek legkomolyabb tevékenysége, létfontosságú alaptevékenysége. A játék örömforrás. Több forrásból fakad, a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való.

A játék és a hagyományőrzés kapcsolata

Régen a gyermekek nevelése a több generáció együttéléséből adódóan nem csak a szülők feladata volt. A nagyszülők, dédszülők a saját gyermekkorukban játszott játékok továbbadásával nemcsak szórakoztatták, tanígtatták unokáikat, hanem egyben lehetővé tették ezeknek a játékoknak a fennmaradását, továbbélését is. Ebben a vonatkozásban joggal mondhatjuk, hogy hagyományőrzést végeztetek.

Célja

A játék célja maga a játék, mint önként választott örömforrás.

Feladata

- A családi légkörű, nyugodt, kiegyensúlyozott, elmélyült játéktevékenységek elősegítése a rugalmas életrendben.
- A gyermeki önállóság a játék szabadságában teljeseedik ki, amit tiszteletben tartunk, a gyermekeknek felállított és az általuk vállalt szabályokkal együtt.
- A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok, hagyományőrző tevékenységek felelevenítése, megismertetése, játékeszközök készítése.

Az óvodás korú gyermek életében a játék örömforrás. Örömet szerez maga a cselekvés, manipuláció, elképzés. A különböző funkciók gyakorlása, a ritmikus beszéd és a lépegetés ismétlése pl.: felnőttektől átvett régi mondókákban, kiszámolókbán, népi játékokban. A játéköröm nagyon gyakran a kellemes élmény újraéléséből fakad. A gyermekjáték közben ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és a valószínű törvényszerűségeit. Összeköttetést teremt élő- és élettelen környezetével, ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású, előhívott tapogatódzások láncolata, amely ismeretszerzés is egyben. A sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere. Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. A gyermek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. Ez segíti élményei, tapasztalatai feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot. A gyermek állandó belső készletét, hajlandóságot mutat a játékra. A játék vágy megjelenítés is. A gyermek kíváncsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világában (például: önállósodási vágy, megismerési vágy, tevékenységi vágy, utánzási vágy, szereplési-, mássá változási vágy, mozgási vágy). A társigény, az ötletek elfogadására ösztönzi az együttjátzás kreatív együttműködést alakít ki, alakulnak a jó játék hagyományai. A választás és vállalás önkéntessége, az utánzó beleéléssel, fantáziával játszás képessége önkifejezésre készíti. A konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésből, ellentétek ütközéséből fakadnak. Ez természetes jelenség. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés). Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. Ez az

a motiváló erő, amelynek hatására a gyermek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására. A játék a későbbi tevékenységformákat is meghatározza, így a munkát és a tanulást. A játék feltételrendszere A hagyományőrző tevékenységek beiktatásának tartalmas, elmélyült játék az alapja. Ezért szükséges az egységes feltételrendszer. A légkör nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű. A hely a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeni kibontakozását szolgálja. A játék színtere a csoportszoba, melynek játéktere a galéria építésével megnövekedett. A gyermekek igényére szabva állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakítottunk ki. Ügyeltünk arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Az irodalmi élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba egy nyugalmas részén lett kialakítva, melyet mesesaroknak nevezünk el. A mindennapok hagyományőrző tevékenységeinek gyakorlására kialakítottuk a kézműves sarkot, ahol a közösen gyűjtött termésekből levelekből, illetve vásárolt természetes anyagok, kellékek játékgazdagító lehetőségeket nyújtanak. Az építőjátéknak állandó helye van. A gyermekek a csoportszoba kisebb, mozgatható bútorait, a térelválasztó elemei is a csoportszoba nyugalmas kuckósítását szolgálják. A játék további helye az udvar. Az adott udvarrészen átélt játékélmények hatására a területet mindinkább a sajátjuknak érzik, felelnek rendjéért. Az udvar alkalmas hely a mindennapi játékok természetes nagymozgások gyakorlására. Alkalomadtán a csoportszobában megkezdett tevékenységet az udvaron is folytathatjuk. Az óvoda területén kívül is élünk az alkalmas játszóhelyek adta lehetőségekkel: játszótéren, sportpályán, séták alkalmával az erdőben, tisztáson. Előtte a terepet mindig feltérképezzük (milyen játék játszására alkalmas, nincs-e baleseti forrást előidéző hely, vagy tárgy). A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyermekek a délelőtt elkezdődött játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon és héten át keresztül is játszhatják. Addig folytatódik a kedvelt tevékenység, amíg az a gyermekek számára érdekes, élményt és örömet adó. A napirendben szereplő egyéb tevékenységek beleolvadnak a játék folyamatába. Körültekintő szervezéssel a kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem boríthatja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek: testnevelés, bábszínház, kirándulás, séta.

A játék eszközei

A játékszerek megválasztásában tükröződik igényességünk. Vásárlásukkor a következő szempontokat helyezzük előtérbe: legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő sokoldalú fejlődésüket. Fontos, hogy érdeklődésre, fantáziálásra, logikus gondolkodásra, problémamegoldásra serkentse őket.

A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az népi játékeszközök. Értékük az abban rejlik, hogy természetes anyagból készültek, kapcsolódnak a természeti környezethez, hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak, fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai, az eszközökben megjelenik az egyszerű ember találékonysága, furfangossága (ördöglakat, bűgőcsiga, dió pörgettyű stb). Játékeszközként használjuk a környezetünkben fellelhető dolgokat is: kavics, falevél, bot, ágdarab, toboz, csigaház. A dramatikus játékeszközök ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán „mintha” játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is megjelennek. A gyermeki önkifejezőmódokat a bábozás eszközei teljesítik ki. A bábnak és a dramatikus eszközöknek állandó helyük van a csoportokban.

A játék tartalma

A gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszanak, de a játék klasszikus tartalma kiegészül a népi játékokkal.

Ilyenek:

- az énekes-táncos játékok (szembekötősdí, gyűrűsdí, párcserélő-, fogyó-, gyarapodó-, leánykérő-, lakodalmás-, vásáros-, furfangos-, és szórakoztató játékok),
- a mozgásos és küzdő játékok (versengő-, váltást tartalmazó-, várkörüljárás-, sor-, hidas- és egyéb játékok),
- a népszokásörző dramatikus játékok (amelyek a jeles napokhoz kötődnek),
- a népi játékszer készítesek (bábuk, játékbútorok, rongybabák, csutkababa, facsiga, töklámpás..).

Mindezek új tartalommal töltik meg a gyermekek játékát.

Óvodapedagógus a gyermek játékfolyamatában

- A gyermek játékan keresztül törekszik megismerni személyiségét, ehhez a játék sokrétű információt nyújt számára.
- A gyermek játékát követi.
- Megpróbál ráérezni a gyermek lelkiállapotára, empátiájának segítségével a felmerülő problémák okát kutatja.
- Feloldja a feszültséget, illetve az elszigeteltséget.
- Jó kapcsolatot alakít ki, aminek az alapja az érzelmi kötődés.
- Alakítja csoportjában a toleranciát.
- Elfogadja a magányos, az eltérő viselkedésű gyermekeket.
- Beavatkozása a játékba csak mintaadás, megoldási lehetőségek felállítása, választhatóság, és a testi épség megőrzése szempontjából indokolt.
- Elemző képessége, intuíciója ad eligazítást abban, hogy az adott gyermeki játék igényel-e újabb ötletet, vagy újabb eszköz adását.
- Mérlegeli jelent-e továbblépést, ha indirekt módon bekapcsolódik és egy-egy apró cselekvéssel, mozzanattal új lendületet adva, perspektívát kínál a játékhoz.
- A hagyományos játékeszközök motiváló hatása mellett gondoskodik a dramatikus népszokások játékaikhoz szükséges kellékekről, hangulati elemekről: szoknyák, mellények, kendők, kalapok
- Közös játékre inspirál.
- Törekszik arra, hogy bábjátéka hatására a gyermekek kedvelt tevékenységévé váljon a bábozás.
- Élmények nyújtásával gazdagítja a játéktevékenységet.
- Az együttes játékban lehet egyenrangú játszótárs, alárendelt irányított, vagy mintaadó modell is.
- Szabályokat állít fel nemcsak a társasjátékokban, a játékeszközökkel való bánásmódban, hanem magában a játékban és a szokásrend alakításában is.
- Megteremti a játéktevékenység nyugalmát a teremben és az udvaron.
- Ösztönzi a szülőket a lakókörnyezetükben fellelhető népi játékok megismerésére.
- Alkalmat teremt a játékok megtanulására.
- Tudatosítja a szülőknél a játék személyiségfejlesztő hatását.

- A játék személyiségfejlesztő hatása - örömmel, fantáziadúsan játszik, - képes társaival együttjátszani, - a játékeszközt szívesen átadja társainak, - megtanulja érzelmeinek kezelését, - vigyáz a játékok épségére, - ötletekkel gazdagítja játékát, - bátran kezdeményez szerepjátékot, - a játékrendet betartja, - fejlődik szellemi aktivitása, beszédképessége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége.

Mozgás

A mozgás és a néphagyományőrzés

A népi életmódban az anya és az apa gondoskodott gyermeke ügyességéről, erőnlétéről, az esztétikus, harmonikus mozgás alakításáról. A gyermek mintát kapott a családban, a társaktól, a tágabb közösségtől. Felnőtt korára a játékok, a dramatikus szokások viselkedésmintái mellett, a néptánc mozgáselemeit is magáévá tette. Az emberi test (tartás) elődeink életében is az egyén meghatározó jellemzője volt. A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete. Tudatosan segítjük a mozgás és észlelési funkciók összerendeződését. Nagy hangsúlyt fektetünk az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozásokra, mondókás-énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén.

A mozgás célja

- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása.
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.
- Az egészséges testi fejlesztés.

A mozgásfejlesztés feladata

- a testi képességek és az ellenálló-képesség alakítása, a szervezet erősítése,
- differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása,
- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgás és egyéb játékok által,
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása,
- az egészséges életmódra nevelő készségek, jártasságok alapozása,

- a család szemléletformálása, egészségóvás megelőzéssel,
- balesetveszélyes helyzetek kiküszöbölése,
- társra figyelés képességének kialakítása.

A mozgás tartama:

- szabad, spontán mozgás
- szervezett testnevelés

Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert állandó belső késztetést érez, örömmel és természetes módon gyakorolja azt. Udvarunk lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, ezáltal a gyermek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazán a kinti tér: szembekötődik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás és egyéb játékok. A gyermekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, árokfogó, mászások, gurulások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok. Kihasználjuk környezetünk adta lehetőségeket: a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, árkok révén. A téli időszakban jeges játékokat szervezünk: csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, hóvár építést. A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyermek önként vesz részt.

Szervezett mozgás

Tartalmát a természetes mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, csúszás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

A testnevelés szervezeten két formában van jelen:

- a mindennapokban 5-10 percben, játékosan, a testnevelés foglalkozásokon már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással teljes csoporttal (kötelező jelleggel).
- a testnevelés foglalkozásokon életkor szerinti csoportbontásban a differenciálás jegyében, amit heti egy-egy alkalommal, kötelező jelleggel szervezünk, állandó napokon.

Óvodapedagógus a mozgásfejlesztés folyamatában

- A mozgásszükséglet kielégítéséhez feltételeket teremt, amelyben a gyermek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.
- A mindennapokban mozgásos játékokat kezdeményez.
- A gyermekek spontán kezdeményezéseit erősíti.
- Céltudatosan szervez népi mozgásos játékokat a teremben, a szabadban.
- A testséma alakítását kiemelten kezeli.
- Figyelemmel kíséri a betegségből visszatért gyermekek állapotát, a kisebbek állóképességének, az egyes gyermekek terhelhetőségének határait, az egyéni szükségleteket és képességeket.
- A szervezett testnevelés fejlesztő hatását tudatosan tervezi.
- A mindennapos testnevelést szellőztetett csoportszobában, tornaszobában vagy a szabadban szervezi, ugyanígy a testnevelés foglalkozásokat is.
- A rendelkezésére álló tornaeszközöket a fejlesztő, tartásjavító, korrigáló gyakorlatokhoz, és a mozgásos, sportos népi gyermekjátékokhoz használja.
- A jó hangulatú szervezett testnevelés foglalkozásnál: körültekintően szervez, játékos hangvételt használ, rövid, érthető utasítást ad, a várakozási időt kiküszöböli.
- A foglalkozásvezetése pergő ütemű, ahol a pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta, és a jókedvű mozgás dominál.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- mozgása, harmonikus, összerendezett,
- tud: kúszni, mászni, csúszni, futni, átugrani kisebb magasságot,
- térben jól tájékozódik,
- mozgás közben képes irányt változtatni előre-hátra, jobbra-balra, - páros és egy lábon szökdel,
- tud labdát megfogni, dobni, gurítani, célozni,
- mozgásában kitartó,
- a szabályokat betartja,
- mozgásos játékokat szervez.

AZ ESZTÉTIKAI NEVELÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az esztétikum és a néphagyományőrzés

A népi kultúrában az ember a természettel összhangban élt, harmonikus környezetet teremtett. Az ember az őt körülvevő tárgyakat vizuális jelrendszerrel látta el. Ezek a tárgyak értéket hordoznak, ugyanúgy, mint szellemi alkotásaik. A program sajátosságából fakad, hogy az esztétikai nevelésben fontos szerepet kap a tárgyi és a szellemi népművészet.

Egyes területei áthatják a gyermeki tevékenységformákat, gazdagítják a cselekvési lehetőségeket:

- a népköltészet: mondóka, népmese, szólások, közmondások, találós kérdések, rigmusok,
- a népi díszítőművészet: fonás, szövés, agyagkerámiák, bőrmunkák, tojásfestés, hímzés,
- a népzene, népi gyermekjátékdalok,
- a népi gyermekjátékszerek és játékok,
- a népi színjátszás, dramatikus népi játékok.

Az esztétikai nevelés célja

- A szép, a harmonikus felfogásához, átérzéséhez szükséges képességek alapozása.
- Megláttatni a szépet a környezetben, a természetben, a művészetben.

Az esztétikai nevelés feladata

- ízlésformálás,
- önálló alkotásra késztetés,
- tehetségfejlesztés.

Óvodapedagógus az esztétikai nevelés folyamatában

- személyes példával a művészetek, a környezet nyújtotta szépségek felismerésére nevelés,
- megfelelő kulturáltsággal használja a környezet eszközeit, tárgyait,

- alakítja, formálja a gyermek esztétikai érzékét.

Az esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása

- önálló alkotókészsége kialakul,
- nyitott és befogadó,
- fogékonysága megalapozódik a népművészet iránt,
- problémamegoldó készsége fejlődik,
- elfogadja és tiszteletben tartja mások alkotásait.

Az óvodai esztétikai nevelés területei

- az irodalmi nevelés: verselés, mesélés,
- a zene: ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- a vizualitás: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, népi kismesterségek,
- a környezet esztétikája.

Verselés, mesélés

Az irodalom és a néphagyományőrzés

A mondókákat, a meséket a szójhagyomány élte. A kisgyermeket születésétől irodalmi környezet vette körül. Az altatók, a dúdolók, az ölbe vevők érzelmi biztonságát erősítették. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végig kísérték a gyermekkor. A program ezt az irodalmi hatást kívánja éltetni, a nemzetiség nyelvén fenntartani. A néphagyományőrző óvodai programban a mese, vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik. A gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágába, alapozzák meg kulturális anyanyelvét, nemzetiségi identitásának nyelvi örökségét.

Az irodalmi nevelés célja

- A gyermek szívesen hallgassa a mondókákat, verset, mesét, váljon az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadjává.
- A néphagyomány-ápoló irodalmi nevelés a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles- és ünnepnapokhoz, a természet jelenségeihez kapcsolódó

mondókák, mesék, szólások, találós kérdések, dramatikus népszokások megismertetése, felelevenítése.

- A migráns gyermekek kulturális beilleszkedésének segítése

Az irodalmi nevelés feladata

- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása az irodalmi értékek iránt.
- Változatos irodalmi élmények nyújtása.

Az irodalmi anyag tartalma

Népi mondókák:

- a felnőttek játékaik kicsinyekkel,
- a természettel kapcsolatos mondókák,
- társadalmi környezettel kapcsolatos mondókák
- kiolvasók

Mesék:

- népmesék
- állatmesék,
- novellák,
- tréfásmesék,
- tündérmesék

- találós kérdések - szólások - közmondások - dramatikus népszokások – rigmusok

A népköltészetten túl klasszikusaink, mai kortárs, magyar költőink gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek számára kedvelt ritmikus, szójátékos, gyermekekről, állatokról szóló, költői képeket tartalmazó, és humoros verseket válogatunk, tanítunk. Az anyagválogatásban megteremtjük az egyensúlyt.

Óvodapedagógus az irodalmi nevelés folyamatában

- megteremti a meséléshez szükséges családi, szeretetteljes légkört,
- kötetlen jelleggel kezdeményez,

- rendszeresen visszatérő hangulati elemeket használ: mesesarokban, mesegyertya, mesepárna.
- egész lénye árasztja azt, amit közvetíteni kíván,
- mesélése, előadás összhangban van metakommunikációs jelzéseivel,
- a kezdeményezéseket átgondolt anyagválogatása, az irodalmi anyag tudatos időrendi ütemezése előzi meg,
- magyar és külföldi írók műveinek válogatása, ezek megfelelő arányban történő beillesztése az éves anyagba,
- udvari játék, séták, kirándulások közben az adott helyzetnek megfelelően versel, mondókázik,
- a drámapedagógiai szemlélet jegyében segíti a gyermek önálló dramatikus és bábos kezdeményezéseit, mely önkifejezésének egyik módja,
- a dramatizálásnál, ahol kell, ott segít (a mese cselekményének eljátszásán van a hangsúly, kerüli a szöveg betanítását, hagyja a gyermekeket játszani a fantáziájukkal, a nyelvvel),
- a feltételeket megteremti a szükséges eszközök beszerzésével és azok esztétikus elhelyezésével a csoportban, amit a gyermekek bármikor használhatnak:könyvnezegetéshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz,
- a gyermeket önálló verselésre, mesélésre ösztönzi,
- adott időben és helyzetben alkalmaz közmondást, szólást, találós kérdést,
- régi magyar szavak használatával bővíti a gyermek szókincsét,
- beszélő környezetet teremt a sajátos nevelési igényű gyermekek számára is.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása

A gyermek

- tisztán, érthetően beszél,
- szókinccse gazdag,
- alkalmazza a szlovák nemzetiségi nyelv kifejezéseit, szavait, szófordulatait, a nemzetiség nyelven énekel, versel, mondókázik,
- igényévé válik az irodalmi élmények meghallgatása és befogadása,
- maga is szívesen mondókázik, versel, énekel,
- mesélés közben alkalmazza a mesefordulatokat,

- önállóan el tud mondani több mondókát, mesét, verset,
- a megkezdett mesét befejezi,
- mesedramatizálást kezdeményez,
- használja a bábot,
- dramatikus népi játékokba bekapcsolódik,
- ismer néhány szólást, közmondást, találós kérdést,
- gyakran nézeget könyvet, óvja a könyv állagát,
- képes korának megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Ének-zene, dalos játék, gyermektánc

A néphagyományőrzés és a zene kapcsolata

A mondókák, népi játékok, a népdalok hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, fennmaradniuk is ezért sikerült. Munkájuk egyhangúságát énekléssel oldották fel, sokszor érzelmeiket, örömeiket, bánatukat is ekképpen fejezték ki. Gyermeküket éneklésre ringatták a bölcsőben. Minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

A zenei nevelés célja

- Az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép, tiszta éneklésre való törekvés.
- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- A nemzetiségi nyelvi zenei anyaga iránti igény kialakítása, annak megszerettetése.
- Az esztétikai, zenei ízlés és mozgáskultúra formálása.
- A migráns gyermek zenei kultúrájának megismertetése.

A zenei nevelés feladata

- játékos zenei alkotókedvük ösztönzése,
- a nemzetiségi nyelvi zenei anyag mindennapos alkalmazása
- óvodánkban játszott énekes népszokásokkal való megismertetés: Márton nap
Lucázás Pásztorjáték Farsang Komatálazás Vásáros

A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- a népi mondókák, népi dalos játékok,

- szlovák nyelvű népdalok, gyermekdalok, dalos játékok, gyermekzene
- a zenehallgatás anyaga (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak), -
- az énekes népszokások,
- a készségfejlesztés zenei elemei
- hangszerekkel való ismerkedés
- lehetőség szerint népi hangszerek megismerése, készítése (citera, hegedű, lopótök dob, síp, furulya).

A mondókák játékok szerint: ölbe vevők, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók.

A dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, játékra hívogatók, gyűrűsdik, leánykérők, kifordulós-, ludas-, kapus-, küzdő- és sorjátékok, csúfolók.

A zenehallgatás anyagát az óvónő igényes válogatása tükrözi. Az anyagot népdalok és műdalok alkotják, élő előadásmódban, alkalmanként hangszer kísérettel.

A készségfejlesztés zenei elemei

- a tiszta, csengő hangképzés,
- népdalok jelenléte,
- az egyenletes lüktetés,
- a dallam- és ritmusmotívum visszaadása,
- a tempó (gyors, lassú),
- a dinamika (halk, hangos),
- a hangmagasság, (magas, mély) érzékelése, éneklése és zenei hangsúlyok kiemelése,
- a zörejek közül megfigyelhetők a természet hangjai, az emberi-, állati hangok, a hangszerek hangjai és a környezet zörejei.

A néptánc a felnőttek táncát jelenti, amely élménynyújtó a gyermek számára (A nehéz lépések nem felelnek meg a 3-6-7 éves korú gyermekek mozgásfejlettségének!). A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok

és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyermek ritmusérzékét, mozgását. Előkészítik a későbbi néptánc tanulását.

Óvodapedagógus a zenei nevelés folyamatában

- szeret, és tisztán tud énekelni,
- rendelkezik hangszeres tudással,
- a gyermekekkel megismerteti a népi hangszereket,
- teret és lehetőséget nyújt a gyermek zenei önkifejezőmódjának gyakorlására,
- megszeretteti az éneklést és a zenét a gyermekkel,
- fejleszti: a gyermek hallását; ritmusérzékét; mozgáskultúráját,
- segíti az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat: szövegben, dallamban, ritmikus mozgásban,
- naponta kezdeményez spontán éneklést tevékenységek közben,
- gyakran mondókázik,
- kezdeményez dalos játékokat,
- megfigyelteti a zörejeket: a természet hangjait, az emberi-, az állati hangokat, a hangszerek hangjait és a környezet zörejeit
- a zenei anyagot igényesen válogatja,
- gyakran énekel népdalt,
- az ünnepvárás és készülődés hangulatát zenei eszközökkel fokozza,
- meggyőzi a szülőket a dalolás és az élő zene fontosságáról.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- adottságaihoz, képességeihez mértén tisztán énekel,
- szeret énekelni, zenét hallgatni, örömmel énekel,
- kezdeményez mondókázást, dalos játékot,
- egyenletesen jár, tapsol,
- különbséget tesz: gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos között,
- tud visszaénekelni, tapsolni, dallamot bújtatni,
- használja a hangszereket: dob, cintányér, háromszög,
- felismer népi hangszereket: síp, kereplő, furulya, dob,

- felismer pár zörejhangot.

Vizuális tevékenységek - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Hagyományőrzés és a vizuális tevékenységek kapcsolata

A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítő világa ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A hagyományőrzésben az értékek újrafelhasználásával létrejön a folyamatosság. A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítek gyakorlása által gazdagodnak.

A vizuális tevékenység célja

- A gyermekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségek.
- Alapozódjék a művészeti látás képessége.
- Alakuljon kezűgyessége, vizuális alkotóképessége és esztétikai igénye a múlt, a jelen értékei iránt.

A vizuális tevékenység feladata

a gyermek a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett ismerje meg és használja a régi gyermekkor játékkészítő és a népi kismesterségeket őrző technikáit, eszközeit,

alakítjuk a környező valóság megfigyelésének, a természeti szépségek észrevételének és belső kép gazdagításának képességét.

Óvodapedagógus a vizuális tevékenység folyamatában

- a rajz, a festés, a kézimunka mellett ünnepek és jeles napok alkalmával megjeleníti a népi kismesterségek technikáit, sodrásokat, fonásokat, szövéseket, batikolást, berzselést.
- a jeles napok jelképkészítő technikáit megjeleníti: adventi koszorúkészítés, a mézeskalács gyúrása, díszítése, a farsangi fánk sütése, maszkkészítés, a húsvéti tojásfa díszítése, a májusfa szalagozása.

- a tevékenységekhez a következő természetes anyagokat gyűjti, vásárolja -
termékek: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek, -növények: nád, sás,
gyékény, szalma, vessző, - állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, bőr, - textíliák,
fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics, - új technikák kipróbálása, megfelelő
helyen történő alkalmazása, igazodva az új körülményekhez,
- a gyermek fejlettségi szintjét megfigyeli,
- a helyes eszközhasználatot megtanítja,
- az alkotómunka közben és után az esztétikus környezet iránti igényt kialakít,
- játéktevékenységhez eszközöket készít, azokat a munkája során használja,
- vizuális látásmódot fejleszt,
- kézműves családi napokat szervez,
- alkalmazza és/vagy elsajátítja néhányat az alábbi technikák közül: hagyományos
eszközökkel: rajzolás, festés, tépés, vágás, ragasztás, gyurmázás népi technikák:
agyagozás, fonal használattal. Sodrás, fonás, szövés, fonalkép, hímzés gyapjú
használattal: nemezelés, szövés, figurák készítése, képalakítás rongy
használattal: szövés, textilkép különböző játékok méhviasszal írókázás,
batikolás, növény szövés, koszorú kötés, gyöngyfűzés, gyöngyszövés, termékekből
játék, hangszer kép, báb készítés.

A vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

A gyermeknek

- kialakul a helyes ceruzafogása, és eszközhasználat,
- emberábrázolása teljes alakos, részletes,
- képet alkot elképzelés, fantázia és emlékezet után,
- teljes felületet kitölti,
- színhasználata gazdag, árnyalatokat ismeri és megnevezi,
- tisztán dolgozik,
- örömmel alkot,
- díszítő elemeket alkalmaz,
- készít játékszert,
- az iskola megkezdéséhez megfelelő finommotorikával és szem-kéz
koordinációval rendelkezik.

A környezet esztétikája

Az esztétikai nevelés érzékszerveken, érzelmeken átható folyamat. A gyerek fogékonysága által minden őt körülvevő környezeti ingerre érzékenyen reagál. A gyerekekre hat a közvetlen környezete, valamint a távolabbi, az óvoda és a város maga. A gyerekek más-más esztétikai élményekkel érkezik. A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére. Esztétikai ítélőképessége fejlődik. Nemcsak az általa értelmezett szép, hanem az általános művészeti kultúra értékeinek élvezetére is, mivel a valamit csinálni öröme vezet el a valamit létrehozni, az alkotás örömeig. A néphagyomány-ápoló szemléletű nevelés része, hogy a gyerekek maguk is tevékeny részeseivé válnak környezetünk, óvodánk rendben tartásában, esztétikus alakításában.

A környezet esztétikájának célja

- esztétikus, rendezett, tiszta környezet kialakítása és fenntartása

A környezet esztétikájának feladata

- a gyermeket körülvevő tárgyi környezet rendjének szinten tartása életkori sajátosságok figyelembevételével
- megteremteni az egyensúlyt a régi és a mai világ között, értékmegőrző, értékközvetítő szerep által.

Óvodapedagógus az esztétikai nevelés folyamatában

- személyes példamutatásával modellt nyújt a gyermek, a szülő számára,
- öltözködésével, megjelenésével jelzi a napok, tevékenységek másságát:
- jeles és ünnepnapokon: sötét-fehér öltözet, népviselet, ünnepi viselet
- a gyermekek különböző tevékenységeihez biztosítja a megfelelő öltözéket: napos kötényt, kézműves pólót, testneveléshez a szülőktől tornacipőt és ruhát kér, óvodai ünnepi viselet, jelmezek.

Az esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- ügyel ruhája rendezettségére,

- tudja, hogy az ünnepnapokhoz más viselet, viselkedés illik,
- tevékenységek közben használja a védőkötényeket,
- tevékenyen részt vesz környezetének rendben tartásában
- ünnepek előtt a csoportszoba takarításában : babakonyhai edények, eszközök mosogatása, babák ünneplőbe öltöztetése, a játékok esztétikus elrendezésében a polcokon,
- az eszközöket mindig elrakja maga után,
- kialakul esztétikai ítéliképessége.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezet és a néphagyományőrzés

Az emberiség régebben szinte együtt lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. Tudása nem elvont tények, hanem gyakorlati tapasztalatok és a hozzájuk tapadt szokások, szertartások formájában őrződött meg. A következő generációk jövője, léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alakítása, megalapozása már kisgyermekkorban megkezdődhet.

Tudatosan építünk:

- a gyerek életkori jellemzőire,
- a természetben gyökerező tevékenységek,
- és a néphagyomány-ápoló tevékenységek érzelmi hatásaira.

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tettere kész cselekvőkészség, mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

A külső világ megismerésére nevelés célja

- A természeti és a szűkebb lakókörnyezethez való érzelmi viszonyulás alapozása.
- Az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése.
- A gyerekekben alapozódnak a környezettel harmónikus viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok.
- érzelemgazdagítás a természethez kapcsolódó hagyományőrző tevékenységekkel.
- Környezettudatos magatartás kialakítása.

A külső világ megismerésére nevelés feladata

- a néphagyományőrzés keretén belül az élő és élettelen világ változásainak megfigyelése, megfigyeltetése az évszakok körforgásában,
- megteremteni és ötvözni a környezeti nevelés és a néphagyomány-ápolás olyan feltétel- és tevékenységrendszerét, amelyben a gyermek egyénileg és közösen éli át a változatos ingereket, újrateheremtheti saját környezetét,
- a környező világgal való ismerkedés során tapasztalatok szerzése a gyermeket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről
- természet- és környezetvédelem a gyermek életkorának megfelelő szinten.
- Környezeti nevelés
- Környezetvédelem
- Környezetalkotás
- Néphagyomány-ápoló tevékenységek

Környezeti nevelés és néphagyomány-ápolás

A gyerek a hagyományos óvodai ismeretanyagot: a családot, az óvodai környezetet, az emberi foglalkozásokat, a közlekedést, az emberi testet, a napszakokat, az évszakokat, az állatokat, a növényeket, színeket, egy sajátos hatásrendszerben szerzi meg. Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak.

Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve,
- az időjárás változásaiból fakadó, a hagyományos népi életmódot utánozó környezetalkotó munkálatok (pl.: növényápolás),

- termések, gyógynövények gyűjtése, az óvoda udvarán és környékén, szüretelések családonkál, gazdaságokban, befőzések, gyümölcs-szárítások,
- télen és nyáron a madarokról való gondoskodás,
- jeles napok előtti készülődések,
- a rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások.

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika:

- játékokban párosítanak: csésze-csészealj, ló-lovas,
- halmazokat képeznek: baromfiudvar benépesítése, játékválogatás,
- ismerkednek a mennyiségekkel pl.: terítéskor a naposi munka során, társasjátékok játszásokor
- összehasonlító méréseket végeznek pl.: ki ugrott nagyobb, kinek nehezebb a hátizsákja,
- sorba rendezik egymást, tárgyakat adott tulajdonságok, szabályosságok szerint
- a geometria világából tapasztalatokat szereznek síkbeli, térbeli alakzatokról pl.: különféle építések során, papír nyírás, puzzle kirakások alkalmával,
- a tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, utánozzák egymás tükörképét, festékfolttal tükrös (szimmetrikus) alakzatokat hoznak létre.
- gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást.

Környezetvédelem

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. A közeljövőre tervezett törekvéseink között szerepel a Zöld Óvoda cím elnyerése. Ennek érdekében környezetvédelmi, fenntarthatósági lépésekre törekszünk, melyeket az alábbi tevékenységekkel kívánjuk megvalósítani. Ilyen tevékenységek például a madárbarát kert kialakítása, madáritató készítés, madáretető készítése, madarak etetése, madáreleség készítése, óvodakert létrehozása, komposztálás, az esővíz összegyűjtése és az abból történő locsolás, a kertészkedés, az udvargondozás, kapcsolattartás kezdeményezése a helyi Györgytea Gyógynövényházzal, Gyuri bácsi gyógynövénykertjével, melyben a gyermekek megismerhetik a

környezetünkben előforduló gyógynövényeket. A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amiket a megfigyelések során elmondunk. Mindezeket irodalmi, zenei alkotásokkal is színesítjük. Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyerekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell. A természetes anyagok közelsége és a velük való tevékenykedés sajátos élményt és érzelmi többletet jelent a gyermekeknek. A különböző séták, kirándulások, tevékenységek a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményez. Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkezik.

Óvodapedagógus a környezetvédelem folyamatában

- személyes példával jár elő állatvédelem és növényvédelem terén a mindennapokban.
- újrahasznosítás: családokkal közösen gyűjtik, újrahasznosítják a műanyag palackokat, papírhulladékot
- szelektíven gyűjti a hulladékot: elemet, papírt, szerves hulladékot, műanyagot, sütőolajat.
- takarékosági szokások: figyel, gyermekek figyelmét is felhívja a megfelelő villany és vízhasználat fontosságára.

A környezetvédelem személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- óvja, védi a természetet,
- nem szemetel, tisztán tartja környezetét,
- szereti, tiszteli és gondozza az állatokat,
- ismeri az újrahasznosítás lényegét,
- részt vesz az újrahasznosítás és a szelektív hulladékgyűjtés folyamatában,
- takarékosan bánik a vízzel.

Környezetalakítás

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen részt vesznek a csoportszoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti dekorálásban, díszítésekben. Az óvónő vagy dajka néni által megkezdett munkálatok látványa a gyereket követésre készíti. Az udvaron, kertben segítenek, a nagyobbak akár önállóan is részt vesznek a különböző tevékenységekben. A létrehozandó óvodakert tervezett magasságjaiban olyan zöldségfélék termesztésére törekszünk, amit a gyerek a mindennapi étkezések során elfogyaszthatnak. A virágoskertben a gyermek- és népdalokban előforduló növények is helyet kapnak (pl.: pünkösdi rózsza, stb.). A környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. Sokféle alkalom kínálkozik a környezetalakításra, így a csoportszobai természetsarokban történő ismeretszerzés: termések, száraz ágak, levelek, csigaházak, kövek, talált madárfészkek, nézegetése, válogatása, manipulálása.

Óvodapedagógus a környezetalakítás folyamatában

- a gyermeki környezetet aktívan, kedvvel alakítja,
- ráirányítja a figyelmet régi népszokásra,
- alakítja a tiszta környezet iránti belső igényt,
- megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel,
- törekszik az élő-és élettelen világ sokoldalú megismertetésére,
- a természetsarokban elhelyezett eszközöket használja a tevékenységek során (nagyító, zsebtükör, földgömb, speciális képeskönyvek, természetfilmek),
- megteremti a feltételeket a csoportszobában és az udvaron a növényápolás területein,
- környezetalakító munkálatokat szervez a családokkal együtt:

-amely alakítja, növeli a környezet iránti érzékenységet, (udvargondozás),

-amely a harmonikus környezet létrehozására (virágoskert, sziklakert az óvoda udvarán) ösztönöz,

-amely erősíti a hovatartozás érzését (Pl.: jeles napokhoz fűződő szokások közösgyakorlása, hazánk nevezetességeit megismerő közös családi-óvodai kirándulások)

A környezet alakítás személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- tapasztalatokat szerez a természetben megfigyelhető változásokról,
- időjárást, évszakokat megkülönböztet, megnevezi sajátos jegyeiket
- évszaknak és időjárásnak megfelelő ruházat kiválasztására képes
- ismer kerti- és vadon termő növényeket, azok terméseit, gyógynövényeket felismer, ismeri a házi-, erdei- és vadállatokat,
- képessé válik a környezetében található élőlények, növények gondozására, óvására, védésére,
- észreveszi a természetben található kincseket,
- kialakul benne a hagyomány tisztelete,
- a környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteket, tapasztalatokat szerez: formai, mennyiségi jellemzők, halmazképzés, párosítás, összehasonlító mérések, sorbarendezés, sík- és térbeli alakzatok felismerése, tájékozódás síkban és térben, tükörképzés,
- alapvető képességei fejlődnek: tapasztalás, konstruálás, megértés, emlékezés, ítélőképesség,
- a közös tevékenységek során kapcsolatot teremt társaival,
- kialakul önálló véleményalkotása,
- döntési képessége fejlődik,
- növekszik türelme,
- erősödik akarata, önfegyelme,
- a különbözőség elfogadása.

Munkajellegű tevékenységek

Hagyományőrzés és a munkajellegű tevékenységek

A néphagyományőrző életmód tevékenységei gazdagítják a gyerek cselekvési lehetőségeit. A természetközelségben a természetes anyagok használata során, a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyereket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor. A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékában utánozza. A hiányzó eszköz

nem akadály, ezen az „olyan mintha” érzés átrepíti, a cselekvésben mindenáron ki akarja magát próbálni. A gyerek a gyerekméretű, valóság-hű eszközökkel is mintha cselekvést végez, játszik. Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyerek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

A munkajellegű tevékenységek célja

- A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.
- A hagyományőrző tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.

A munkajellegű tevékenységek feladata

- A munkaerkölc, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.
- A gyermek kipróbálási vágyának sokrétű kielégítése, kezdeményező készségének formálása. Az óvodapedagógussal kialakult érzelmi kapcsolat a megerősítés motivációja ösztönzi a gyermeket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére.

Munkajellegű tevékenységeink tartalma

- önkiszolgálás
- közösségért végzett tevékenységek:
  - naposi feladat elvégzése
  - a mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmi munkák: udvar és teremrendezés, játékjavítás, tisztítás, készítés, egyéni megbízások, ünnepi előkészületek
  - ajándékkészítés, díszítés, szobacsinosítás, házimunka jellegű tevékenységek
  - seprés, sütés-főzés, takarítás
  - növényápolás: hajtás, kapálás, viráglocsolás, állatok gondozása: madarak itatása, etetése.

Óvodapedagógus a munka jellegű tevékenységek folyamatában

- példát mutat a gyermeknek, munkatársainak, a szülőnek: igényesség, szervezettség, jókedv,
- figyelembe veszi a gyermek fejlettségi szintjét, teherbírását,
- az önpróbálkozás mellett a munkafogásokat is megmutatja,
- a tevékenységek során az adott szituációnak megfelelő beszélgetéssel ösztönözi a gyermeket a felnőttel való közös munkálkodásra, az önállóságra,
- figyelemmel kíséri, hogy a tevékenységek során a kisebb gyermek önállóságra törekvését a nagyobb gyermek segítőkészsége ne nyomja el,
- a gyermekkel megismerteti elődeink munkaeszközeit,
- konkrét, reális, a gyermek számára fejlesztő értékelés.

A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

A gyermek

- önként, örömmel vállal naposi munkát és egyéb megbízatásokat,
- az eszközöket kapa, gereblye, hólapát, seprű helyesen használja,
- vigyáz saját és társai testi épségére,
- megbecsüli saját és mások munkáját,
- kitartása, a megkezdett tevékenység befejezésére való igénye, felelősségtudata alakul,
- segítséget nyújt a kisebbeknek,
- óvja, védi, gondozza a környezetében lévő növényeket, kisállatokat,
- felismer régi munkaeszközöket.

Tanulás

A nevelési koncepciónkból fakad, hogy a program gyakorlatában a tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermek a játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása során tanul. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti. A tanulás maga a tevékenykedés, cselekvés, folyamata.

A gyermeket a kíváncsisága - a cselekvésein- - a környezetében lévő ingerek - az érzékszervi- - a játékkedve - a mozgása - a mozgásigénye - a taktilis észlelésen keresztül - az utánzási vágya készteti tevékenységen alapuló tanulásra. A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre. A program a hagyományos tevékenységformákat a hagyományőrzésből, a természetvédelemből, a családokkal való együttműködésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja.

A tanulás célja

- Ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül.
- Tudásgyarapítás.
- Tehetséggondozás.
- A teljes személyiség fejlesztése, fejlődése.
- Az óvodás gyermekek kompetenciájának fejlesztése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeinek megismerése, fejlesztése.

Óvodapedagógus a tanulás folyamatában

- elfogadó, megerősítő légkört teremt,
- a tanulás lehetőségét az egész nap folyamán megteremti,
- pozitív megerősítéssel, személyre szabott értékeléssel, dicsérettel ösztönzi a gyermeket a kívánt viselkedés elsajátítására,
- sikerélményhez juttatja, amelynek motiváló hatására tudatosan épít,
- a játékos tapasztalatszerzés lehetőségeit, a kezdeményezett foglalkozásokat a gyermek önkéntelen tanulási sajátosságainak figyelembe vételével szervezi,
- a hagyományőrzés, a természetvédelem változatos tevékenységeit tudatosan használja a spontán tanulásra,
- a tanulási folyamatot: egyéni, mikrocsoportos, teljes csoportos formában szervezi
- a családokkal való együttműködés során a szülőkkel elfogadtatjuk a gyermeki tanulás sajátosságait.
- épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás személyiségfejlesztő hatása: a fejlesztőhatás az alapfeladatoknál és az egyes tevékenységformáknál megtalálható

NEMZETISÉGI NEVELÉS

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A nemzetiségi nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.
- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- Óvodánk óvodapedagógusai beszélik/tanulják a nemzetiség nyelvét, ismerik a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontosnak tartjuk a kultúrkinccs továbbörökítését. Töreksenek arra, hogy az intézmény környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.
- A gyermekek óvodai életének megszervezése két nyelven történik.
- A gyermekek nyelvi képességeinek elsődleges felmérése alapján, valamint a szlovák nyelvi erőforrás hiányának figyelembe vételével, az intézmény jelenlegi helyzetében, a szlovák nyelv elsajátításának lehetőségét 70 - 30% - os arányban tudja biztosítani.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja

- Anyanyelvi környezet biztosítása a gyerekek számára.
- Nemzetiségi identitástudat kialakítása, fejlesztése.

A nemzetiségi óvodai nevelés feladata

- Az egészséges életmód feladatainak ellátása során – a gyermekek nyelvi ismereteinek megfelelő kommunikáció a kisebbség nyelvén.
- A rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel az utánpótláson alapuló nyelvelsajátítás biztosítása.
- Szlovák versek, mondókák, énekek megjelenítése a faliújságon a szülők részére.
- Szlovák nyelvű játékok, könyvek, hanganyagok használata a különböző tevékenységek során.

- Nemzetiségi mivoltunk prezentálása óvodánk berendezésével (népviselet, fényképek, könyvek)

A nemzetiségi óvoda küldetése a kétnyelvű nevelés tervezése, szervezése és gyakorlati megvalósítása. Céljait és feladatait azonban csak a kisebbségi környezettel, a szülői házzal együttműködve oldhatja meg eredményesen.

A kétnyelvű nevelés két kiemelt területe: a gyermek személyiségfejlesztése és a nyelvi kiejtés tanulása, melyeket a beszédkészség megalapozásával, szókincsbővítéssel, a kisebbségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítésével érhetünk el. A gyermek kíváncsisága és új iránti fogékonysága miatt az élményfeldolgozás során a spontán vagy irányított nyelvtanulásban aktívan vesz részt. Az életkornak megfelelő mozgáskultúra elsajátítása is alapja annak, hogy a gyermek vidám, kiegyensúlyozott, érdeklődő és tevékeny legyen a kétnyelvű környezetben.

Minden gyermek részt vesz a nemzetiségi óvodai nevelésben. A magyar családok sem zárkoznak el attól, hogy gyermekük részt vegyen a szlovák kezdeményezéseken, foglalkozásokon. A szülői házból kikerülő gyerekek nagyon kevés szókincssel, nyelvi tudással rendelkeznek. Sok fiatal szülő csak érti a nyelvet, de nem beszél. Feladatunk a szlovák kisebbség még élő szokásainak megismertetése, ápolása és a szókincs bővítése.

Az óvodapedagógus a nemzetiségi nevelés folyamatában

- A szlovák nemzetiség hagyományainak megismertetése.
- Népi mondókák, gyermekdalok megismertetése.
- Szlovák gyermektáncok bemutatása.
- Helyi népviselet bemutatása.
- Helyi szokások felelevenítése, ápolása.
- Nemzetiségi népviselet biztosítása a gyermekek számára.
- Részvétel a falu ünnepein és ünnepélyein.
- A helyi szokások, hagyományok beépítése az óvodai életbe.
- A nemzetiségi identitástudat megalapozása, erősítése
- A nemzetiség tárgyi kultúrájának bemutatása („nemzetiségi sarok, tájház”).

A szlovák nyelvi szókincs lehetséges tartalma a mindennapokban:

- Alapvető udvariassági szokások kifejezése: köszönés, kérés, megköszönés, bemutatkozás

A gyermekek gondozása során

- testápolás: kézmosás, mosdó használat, fogápolás, fésülködés, valamint ezeket a tevékenységeket kísérő visszatérő párbeszédű szituációk, mondatmodellek,
- az öltözködést kísérő cselekvések, testrészek, ruhadarabok megnevezése,
- az étkezés során: evőeszközök, terítékek, egyszerűbb ételek megnevezése, kulturált étkezési szokásokat erősítő mondatmodellek használata.

Játék során

- a gyermekek kétnyelvű beszédképességének fejlesztése,
- nyelvi modell nyújtása különböző játéksituációkban,
- állandó, visszatérő nyelvi fordulatok a játék során,
- szókincsfejlesztés játékidőben

A közös, együttes játék minden fajtája hozzájárul a nyelvi nevelési célok és feladatok eredményes megvalósulásához.

Munka során

- a munkakapcsolatok során minél gyakrabban használjuk a kisebbségi nyelv egy-egy kifejezését, utasítások, szóbeli közlések adása szlovák nyelven a munkafolyamatok végzése során, pakolás közben játékeszközök megnevezése.

A program erőforrásai

- A kisebbségi óvodai nevelési program megvalósulásának minőségét az abban részt vevő óvónő személye nagymértékben meghatározza.
- Óvodánkban ezt a feladatot azok az óvodapedagógusok végzik, akik szlovák nemzetiségi végzettséggel rendelkeznek.

A kisebbségi nevelést végző óvónő az alábbi képességekkel, személyiségjegyekkel kell, hogy rendelkezzen:

- megfelelő szlovák nyelvtudás, a kisebbség szellemi és tárgyi kultúrájának, a
- hagyományoknak és szokásoknak az ismerete.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek gondozásában részt vevő felnőttek többsége ismerje és használja a nemzetiség nyelvét (tájnyelvet).

A nemzetiségi nevelés személyiségfejlesztő hatása

- A gyermek tisztelje és becsülje a megismert nemzetiségi szokásokat, hagyományokat és a tárgyi kultúra értékeit.

A KAPCSOLATRENDSZEREK SZEREPE A PROGRAMBAN

Az intézmény külső kapcsolatrendszere

Az intézmény dolgozói, az intézmény sajátosságai és a megalkotott Pedagógiai Program megkívánja a külső kapcsolatok kialakítását, azok fenntartását. A szakmai színvonal eléréséhez és fenntartásához elengedhetetlen és szükségszerű a bizalmon alapuló, egymást támogató, segítő partneri kapcsolatok.

- Bükkzentekereszt Község Önkormányzata – mint Fenntartó
- Bükkzentkereszti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat
- Bükkzentkereszti Szlovák Hagyományőrző Klub
- Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola
- Bükki Nemzetiségi Óvodák Szlovák Munkaközössége
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Miskolci Egyesített Szociális Egészségügyi és Gyermekjóléti Intézmény
- Egyesített Bölcsőde és Egészségügyi Szolgálat
- B-A-Z Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya
- Körzeti gyermekorvos
- Területi Védőnő
- Bükkzentkereszti Római Katolikus Egyházközség
- Zöld Kapcsolat Egyesület
- Közművelődési intézmények

A későbbiekben további kapcsolatok kialakítására törekszünk.

Nevelőtestület és az intézményi munkatársak köre

A program többször hangsúlyosan érinti az óvónői minta szerepét és utal a többi óvodai dolgozó hozzáállására is. A szemléletmód váltás hatására, a hagyományörzés létrehozza az óvodai testület sajátos arculatát. Az óvodavezető irányítása olyan testületi légkört teremt, amely a szereteten és az elfogadáson alapul. A hagyományápoló tevékenység összekovácsolja a közösséget és igényes munkavégzésre készíti. Az együttműködés folyamatában, az egymásra figyelés és a nevelőmunkához való viszonyulás minőségi változáson megy át. Az óvodai dolgozók egy folyamat részeivé váltak, ahol mindenkinek megvan a maga szerepe. Az évről évre visszatérő szokások, jeles napok a gyerekeket körülvevő felnőttekben is elindítják a várakozás örömet, izgalmát. A gördülékeny, hiteles együttélés képes sugározni a hagyományok és a természet szeretetét. Ebben a folyamatban fontos szerep jut az óvónő - pedagógiai asszisztens - dajka együtt dolgozásának, hiszen kapcsolatuk a csoport életét, óvodánk mindennapjait meghatározza. A pedagógiai asszisztensi és dajkai munka szerepváltása csak az óvodapedagógusi munka szerepváltásának kontextusában értelmezhető. Munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik, egyértelműen elkülönítjük mely esetben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.

A pedagógiai asszisztens és a dajka kompetens szerepkört tölt be:

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során,
- a gyermekekről kapott információk felettesei felé való továbbításában,
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében,
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében és minden olyan pedagógiai munkát segítő esetben, ami felettesei óvodavezető, óvodapedagógus munkaköréből adódó.

Egyéb rendelkezések alatt feltüntetett feladatokkal bízzák meg; saját szak- és önképzésében; megszerzett szakmai ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében; munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában; saját élményű tapasztalatainak átadásában; saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében; lelki egészségének védelmében. A pedagógiai asszisztens és dajka segítő szerepkört tölt be: az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében; az óvoda

nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során; az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán; az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében; a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában; a gyerekek tehetséggondozásában; a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során.

Az alkalmazotti közösség tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvónőkkel.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.
- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.
- Kulturált magatartással és beszédmintával segítsék a gyermekek nevelését.

Alkalmazottak személyiségjegyei:

Óvodapedagógus - Pedagógiai asszisztens - Óvodai dajka - Csecsemő- és kisgyermeknevelő - Bölcsődei dajka

- ismeri, tiszteli és szereti a gyermeket és önmagát
- minden cselekedete, külső, belső megjelenése hiteles
- mindig abból indul ki, amit a gyermek tud, amit cselekszik
- derűs, érdeklődő, nyitott és alkotó ember
- nem célja a gyors teljesítmény elérése: a folyamatot, a fejlesztő hatást tartja fontosnak
- értékrendje követendő minta
- jellemzi a tapasztalat és a játékosság iránti nyitottság
- a gyermeket nem tekinti játékszernek, nem is kezeli játékszerként, hanem gondolkodni, érezni és teremteni tudó személyként
- feltétel nélküli pozitív megnyilvánulás jellemzi
- elfogadó gyermekek, szülők és kollégák iránt
- empatikus, igyekszik megérteni a gyermek, a szülők, a felnőtt társak belső világát
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermek befogadására nyitott, empatikus

Belső kapcsolatok hatékony működése érdekében feladatunk:

- Csoportok közötti együttműködés erősítése
- Óvodapedagógusok között gyakoribb egyeztetések, szakmai esetmegbeszélések, tapasztalatcserék egymás segítése érdekében.
- Délelőttösök heti egyeztetése, értékelés.
- Csoporton belüli heti megbeszélések, információ, tapasztalatcserék pedagógiai asszisztensekkel dajkákkal közösen.

Óvoda és a család

Az együttnevelés célja:

- Óvó-védő-segítő kezet nyújtani: a gyermeknek, a családnak, sajátos nevelési igényű gyermek családjának.
- Létrehozni egy olyan emberi kapcsolatrendszert, amelyből merít a gyermek, a család, és az óvodai testület.

Az együttnevelés feladatai

Óvodapedagógus szerepe a folyamatban

- Bizalomteli, őszinte óvodai légkör.
- Megteremti az oldott kapcsolatteremtés lehetőségét.
- Egyenrangú partnerkapcsolat.
- A kapcsolatot a családdal a gyerek érdekeinek rendeli alá.
- Közös célkitűzések.
- Különbözőség tisztelete, elfogadása.
- Megismeri az egyes családok nevelési felfogását.
- Nyitott, segítőkész, elfogadó, toleráns testület.
- Az óvodapedagógus tapintatosan segíti a családi nevelést
- A program hiteles éltetése.
- Mintaadással és felkészültséggel építi be a hagyományőrzés elemeit az együttműködés rendszerébe.
- Egyenletes kapcsolattartás.

- Gondoskodik a folyamatos információcseréről és a rendszeres közös programokról.
- Pedagógus etika.
- A szülők, a gyerekek személyiségjogait tiszteletben tartja, kiemelt tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekre és családjára.

A hagyományőrző szemléletű partnerkapcsolat formái a szülőkkel:

- Új szülőknek tájékoztató
- Évnyitó, ismerkedő együttlét
- Évközi megbeszélések

A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés egyéb formái:

- Nyitott óvoda
- Fogadóóra
- Családlátogatás szülői igényhez igazodva
- Szülői Szervezet tagjai csoportonként 3-4 szülő
- Kézműves délutánok, amikor a szülő a gyermekével együtt tevékenykedik
- bizalmas beszélgetések a gyermek megismerése még óvodába lépése előtt
- beszélgetések esetleges gyermekvédelmi feladatok megoldása érdekében
- a sajátos nevelési igényű gyermek zökkenőmentes befogadása érdekében
- éves munkaterv alapján közös együttműködés óvodásaink és óvodánk érdekében
- a Néphagyományőrző, természetközeli, családokkal együttműködőprogram megvalósításához szükséges színvonal fenntartása,
- a környezeti feltételek folyamatos szinten tartása,
- a gyermeki játék feltételeinek magas szintű megteremtése
- a pedagógusok képzettségének fejlesztése
- a gyermekek esélyegyenlőségének segítése

Az együttműködést gazdagító tevékenységek

- Családokkal közös tájmegismerő, kirándulások
- hagyományápoló ismereteket nyújtó és erdei termésgyűjtő
- Környezet- illetve erdőtisztító munkálatok fa vagy bokorültetése

- Föld Napja, Madarak és fák napja - alkotó, kézműves és óvodaudvar szépítő családi nap

Az együttműködés várható eredményei:

- a kapcsolattartás egyenletes,
- a partnerkapcsolat egyenrangú,
- nevelési folyamatunkba betekintenek,
- a Szülői Szervezet hatékonyan működik,
- a szülői megbeszéléseken magas az érdeklődés,
- a családok részt vesznek, igénylik a közös programokat,
- segítik környezetünk szépítését,
- támogatják alapítványunk működését.

AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A gyermekvédelem célja

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, vagy veszélyeztetett gyermekek, családok segítése a törvényi jogszabályok alapján és egyéb törvényes lehetőségek kihasználásával.

A gyermekvédelem feladata

- a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése
- a sajátos nevelési igényű gyermek speciális szakemberek segítségével végzett fejlesztése,
- az óvodába járó gyermekvédelmi ellátásra, szakember segítségére szoruló gyermekek, családok feltérképezése,

- a veszélyeztetett gyermekek helyzetének felmérése, majd intézkedési terv készítése,
- a gyermekvédelmi nyilvántartásba kerülőknél prevenció megvalósítása,
- az egyéni bánásmód fokozott érvényesítése,
- nevelőszülőktől óvodába kerülő gyermek beilleszkedésének kiemelt kezelése, segítségnyújtás a gyermeknek, szülőknél,
- a nagycsaládosok és a gyermeküket egyedül nevelő szülők, nagyszülők fokozott figyelemmel kísérése, szükség esetén anyagi vagy egyéb támogatás igénylése,
- családok segítése tanácsadással,
- gyermekvédelmi szempontból kiemelt ügyek intézése a megfelelő intézményeknél, hivataloknál,
- folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi szempontból veszélyeztetett gyermekek szüleivel,
- a szülők és a kollégák folyamatos tájékoztatása a gyermekvédelmi törvény változásairól, lehetőségeiről.
- gyermekvédelmi szempontból fontos óvodán kívüli kapcsolatok ápolása.
- felzárkóztatás és tehetséggondozás megvalósítása
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- a szülők tudják, hogy az óvoda milyen segítséget nyújt az arra rászorulóknak,
- elmondják problémáikat, nem zárkoznak el,
- elfogadják a segítséget, - őszinte kapcsolat alakul ki a családokkal,
- minden nagycsaládos és arra jogosan rászoruló gyermek az étkezést támogatással igénybe veszi,
- nem marad megoldatlan feladat.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK ÓVODAI NEVELÉSE

A gyerekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Az óvodai közösségbe csak olyan sajátos nevelési igényű gyerek

integrálható, aki a többiekkel együtt nevelhető. Alapvető elveink közé tartozik a különbözőség elfogadása, egy-egy gyerek eltérő fejlődési ütemének figyelembevétele, az egyéni fejlődés általános törvényszerűségeinek szem előtt tartása.

A habilitáció célja:

- óvodai programunk és a sajátos nevelési igény összhangjának megvalósulása
- a fejlesztéshez szükséges feltételek - eszközök, módszerek – biztosítása
- A habilitáció feladata:
- befogadó légkör, élettér kialakítása a gyermek önállóságának érvényre juttatásával,
- egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- stabil és folyamatos kapcsolattartás kialakítása szakemberekkel, gyógypedagógussal,
- szülőkkel rendszeres kapcsolattartás kialakítása,
- Önképzés, belső és külső képzés, konzultációk lehetőségének biztosítása,
- szükséges segédeszközök beszerzése anyagi lehetőségekhez mérten,
- Egyéni fejlesztési tervek elkészítése a szakvélemények alapján.

Várható eredmény:

- a fejlesztéshez szükséges feltételek segítségével a sajátos nevelési igényű gyermek képességei fejlődnek,
- beilleszkedik a mindennapi életbe,
- egyéni fejlesztési tervek tartalmának megvalósítása pedagógiai eljárásokkal,
- szülőkkel sikeres együttműködés,
- szakemberekkel segítő, eredményes kapcsolattartás alakul ki
- a képzéseken elsajátított ismeretek beépülnek a pedagógusok napi gyakorlatába.

Beszédfigyatékos gyermekekre irányuló legfontosabb nevelési célok, feladatok

Cél: az anyanyelvi nevelést középpontba állító speciális terápiákat alkalmazó, intenzív, komplex nevelésikörnyezet kialakítása, melyben növekedhet a gyerek kommunikációjának hatékonysága, fejlődhet önbizalma, közlékenyebbé, sikeresebbé válhat.

Feladat: szoros együttműködés a terápiát alkalmazó logopédussal, más szakemberrel.

Autista gyermekekre irányuló legfontosabb nevelési célok, feladatok

Cél: elemi adaptív viselkedés kialakítása

Feladat: fogyatékoság specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszerek kialakítása, szociális kommunikációs készség célzott fejlesztése.

Mozgásszervi fogyatékos (végtaghiányos) gyermekekre irányuló legfontosabb célok, feladatok

Cél: önállóságra nevelés

Feladat: akadálymentes közlekedés biztosítása. Fejlődését segítő mozgásminták mindennapi életben történő alkalmazása.

Érzékszervi fogyatékos (hallássérült, nagyothalló) gyermekekre irányuló legfontosabb feladatok

Cél: halló társak nyelvi teljesítésének megközelítése

Feladat: nyelvi kommunikáció megindítása, erősítése, szókincs, beszédértés építése, beszédérthetőség javítása

Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekekre irányuló legfontosabb célok, feladatok

Cél: teljes értékű beilleszkedés, részvétel az óvodai életbe

Feladat: kapcsolatok kialakításának segítése, konfliktus helyzetek megoldásában segítségnyújtás, feladatokkal figyelem fejlesztése.

A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI

Az óvodai nevelés tervezését valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző kötelező dokumentumok továbbá a pedagógusok által készített feljegyzések szolgálják.

Szakmai dokumentumok

A csoportnapló: óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. Megjelennek benne a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmak, értékelések, feljegyzések a szülői értekezletekről, nevelés tervezése, óvóvédő szabályok, tevékenységi formák tartalmi elemei.

Fejlődési napló: a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció mely tartalmazza a gyermek fejlődésének mutatóit: érzelmi-szociális, értelmi, beszéd és mozgásfejlődést -

Felvételi és mulasztási napló: az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál.

A dokumentumok vezetésének elvei: - rendszeresség, - következetesség, - egymásra épülés, - folyamatosság, - összehangoltság, - tényszerűség, - objektivitás

Bölcsődei szakmai dokumentumok:

- csoportnapló: mely tartalmazza a létszámot és a napi feljegyzéseket jelenléti kimutatást
- bölcsődei gyermekegészségügyi törzslap,
- fejlődési napló,
- percentil tábla,
- tájékoztató füzet,
- családlátogatásról feljegyzés

A gyermekek fejlettségállapotának mérése

Az óvodapedagógus, az óvoda megkezdésével egyidőben a megfigyelései, feljegyzései és szülői által nyújtott információkból egy elsődleges anamnézist készít a gyermekekről, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezi a hangsúlyt, a testi szükségletek, kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenység végzéshez szükséges. A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel segíti az egyéni sajátosságok feltárását. Az egyéni fejlődés nyomon követése feljegyzésekkel és fejlesztési javaslatokkal lesz teljes, melyek értékelése félévenként történik (fogadóórák alkalmával, a szülőkkel egyeztetve, melyet aláírásukkal igazolnak). A gyermekek gondozásának záloga az óvodapedagógus és a

gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai. Az óvodapedagógus a fokozatosság betartásával törekszik arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés lehetőségét, szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítja az óvodapedagógus.

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést, biztosítja. A gyermekek a napi tápanyagszükségletük nagy részét az óvodában, bölcsődében kapják, ezért az intézmény a gyermekek étrendjét, életkori szükségletüknek megfelelően kellően változatosan és megfelelő tápanyag összetétellel igyekszik biztosítani. Az étkezési szokásokat az óvodapedagógus gondozó úgy alakítja ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljen.

SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

Nyitvatartási idő:

Intézményünk egységesen hétfőtől péntekig 6.30 – 17.30 -ig tart nyitva.

AZ ÓVODAI ÉS BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A működési rend

Óvodánk két osztatlan gyermekcsoporttal, bölcsődénk egy csoporttal működik. A kisebb gyerek tanul a nagyobbtól, kezdetben csak nézője, próbálgatója a színes, változatos tevékenységeknek (mint régen a családban, ellesték a mintát). A nagyobb gyerek segíti a kisebb szocializációs folyamatát. Óvodai és bölcsődei munkarendünk és házirendünk adja működési keretünk alapját. A munkarendet az intézmény vezetője készíti el a törvényi előírások alapján a szülői igények és a fenntartó elvárásainak figyelembe vételével.

Óvodai napirend

6³⁰- 8⁰⁰ Gyermek fogadása. Játék, szabadon választott tevékenység.

8⁰⁰- 8³⁰ Kezdeményezés. Mindennapos testnevelés

8³⁰- 9²⁰ Testápolási teendők. Folyamatos tízórai

9²⁰-12⁰⁰ Kezdeményezés. Mindennapos mese. Játék. Levegőzés (udvari játéktevékenység, séta). Testápolási teendők. Előkészület az ebédhez.

12⁰⁰ - 13⁰⁰ Ebéd. Testápolási teendők (wc használat, fogmosás)

13⁰⁰-15⁰⁰ Pihenés

15⁰⁰ – 15¹⁰ Ébredés, testápolási teendők

15¹⁰- 15³⁰ Uzsonna

15³⁰-17⁰⁰ Játék. Szabadon választott tevékenység a szülő megérkezéséig

Bölcsődei napirend

6³⁰-8⁰⁰ Gyermek fogadása

8⁰⁰-8³⁰ Reggeli

8³⁰-10⁰⁰ Gondozási feladatok, szabad játéktevékenységet

10⁰⁰-11⁰⁰ Tízórai, levegőzés, udvari játék

11⁰⁰-10³⁰ Ebédhez készülődés

11³⁰-12⁰⁰ Ebéd, gondozási feladatok

12⁰⁰-14⁴⁵ Alvás, pihenés, gondozási feladatok

14⁴⁵-15³⁰ Uzsonna

15³⁰-17⁰⁰ Távozás

A gondozási teendők időtartama (a mosdóban, az öltözőben, az udvaron, a déli étkezések és a pihenés idején) a gyermekek tempójához, igényéhez igazodik. Ezen időtartamban mondókával, verseléssel, nyelvtörőkkal, énekléssel, nyelvi játékokkal tesszük kényelmesebbé a várakozást. A többi tevékenységforma megválasztásának

időpontját a gyermekek életkora, a csoport összetétele, és a tevékenységrendszer határozzák meg.

Hetirendünk állandó, mely kötelező és választható elemeket is tartalmaz, azonban a tervezett tevékenységhez, az időjáráshoz valamint a gyermekek igényeihez igazodva a pedagógus pedagógiai szabadságával élve módosíthat a hetirend kötöttségén.

Kötelező elemek:

- Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal
- Rajzolás, festés, kézimunkázás
- Ének-zene, dalosjáték, gyermektánc
- Mozgás
- Mese, vers

Választható elemek:

- Vitaminnap
- Túranap

Személyi feltételek

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét, emberi értékeiket. Az óvoda minden dolgozója közös értéként fogadja el, a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyerek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési és önfejlesztési igényt.

Engedélyezett álláshelyek száma: 12 fő

Az intézményben foglalkoztatott közalkalmazotti létszám: 12 fő

Munkakörök

A munkakörökben foglalkoztatható létszám

- 1 fő Intézményvezető - óvodapedagógus

- 3 fő Óvodapedagógus
- 2 fő Óvodai dajka
- 2 fő Csecsemő – és kisdednevelő
- 1 fő Bölcsődei dajka
- 1 fő Élelmezésvezető
- 2 fő Szakács

Tárgyi feltételek

Az óvoda, bölcsőde és a konyha objektív feltételrendszerének a fejlesztése az intézmény évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a fenntartó önkormányzat a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít. Az intézmény tárgyi fejlesztéséhez pályázatok megírásával, eszközök készítésével járulunk hozzá a Pedagógiai Programunk megvalósításához 202012 (VIII.31.) EMMI rendelet alapján (mellékletben). A Pedagógiai Programunk megvalósításához az alábbi eszközök felszerelések szükségesek (az összeállításnál figyelembe vettük a 202012 (VIII.31.) EMMI rendeletet)

Csoportszobák berendezési tárgyai: óvodai fektetők, gyermekszékek, gyermekasztalok, szőnyegek, játéktartók/ tárolók, hőmérő, tárolószekrények, tálalószekrény, tálaló asztal, szeméttároló.

Gyermeköltözők berendezési tárgyai: gyermek öltözőszekrény, öltözőpadok cipőszekrény.

Gyermekmosdók berendezési tárgyai: falitükrök, fogmosó polcok, gyermekmosdók, gyermek wc-k, zuhanyzók, szeméttároló.

Tornaszoba felszerelése: tornapadok, tornaszőnyeg (szivacs), bordásfalak, mászó készlet, ugráló kötelek, maroklabdák, tornakarikák, babzsákok, füles labda, egyensúlydeszka, mászóalagút, egyensúlytölcsér, egyéb speciális fejlesztő eszközök.

Játékok: Szerepjátékok, építő, konstruáló és szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei, érzékelő észlelő játékok, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztő játékok, gondolkodtató játékok

Ének, zenei énekesjátékok: xilofon, dob, triangulum, kiscintányér, ütőhangszerek egyesén, kézi csörgő készlet, ritmus-szett, gyermekkézre, hangszóró/ cd lejátszó.

Anyanyelvi és nemzetiségi nyelvi fejlesztés eszközei: kártyakészlet (szókincs bővítéshez), bábkészlet, kreatív készlet, képeskönyvek, anyanyelvi fejlesztő-szemléltető eszközök, diavetítő, diafilmek, vetítőképernyő.

Vizuális fejlesztés eszközei: Zsírkréta, marokkréta, filctoll, ceruzák, kréta, tempera, gombfesték, ecsetek, üvegfesték, tollak, olló, ragasztó, különböző méretű és textúrájú papírok, rajzlap, dekorgumi, fólia, textilfesték, rajztáblák, gyurma, gyurmatáblák, hurkapálca, spatula, fűző, textil, fonal, madzag, festő- és rajzkészlet, szövőkeret, tű, cérna, termékek, természetes dekorációs kellékek.

Külső világ tevékeny megismerés eszközei: tükör, logikai készlet, nagyítókészlet mikroszkóp, távcső, televízió, évszaktábla, fa babakészlet-teljes családdal, Logico játékok, tanmérleg, külső- belső hőmérő, madáretető, madáritató, rovarszálló, csapadékmérő.

Munka tevékenység eszközei: seprő, lapát, locsoló kanna, gereblye, udvari seprű, lapát, lombseprű,

Udvar: kerti asztalok, kerti padok, babakészlet, homokozó, udvari homokozó eszközök, takarófólia, csúszda, mászóka, foci kapu, hinta, járművek, bukósisakok, hócsúszkák.

Pedagógiai munkát segítő eszközök: íróasztalok, székek, tároló szekrények, könyvszekrény, iratszekrény, írószerek, irodaszerek, telefon, számítógép, laptop internet hozzáférhetőség, e-mail cím, nyomtató, fénymásoló, laminológép, folyóiratok és szakkönyvek, védő és munkaruha, elsősegélyláda/szekrény.

Felnőtt munkavégzéshez szükséges eszközök: Mosógép, vasaló, vasaló állvány, hűtőgép, porszívó, takarító eszközök, kerti olló, locsolótömlő, gereblye, ásó, kapa, kézi szerszámok.

A hagyományőrző szemléletű tervezés

Az évünk során végig vonuló hagyományőrző tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván, melynek alapja az évszakhoz fűződő évkör tematikus tervezése, ami az éves

tervezést áttekinthetővé teszi. Az évszakonkénti lebontás már részletesebb rendszerezést nyújt. A tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását. Az összehangoltság érdekében a kiinduló alapja mind a négy csoportban a következő négy terület.

- Az évről évre visszatérő jeles napok hagyományteremtését az Ünnepeink rendje összeállítás segíti, amelyben az előkészületek folyamatát összehangoljuk.
- Az éves műveltséganyagot évkörönkénti bontásban tervezzük. A válogatott, gyűjtött anyagok az év néphagyományőrző tevékenységeihez kapcsolódnak. A tevékenységformák tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg. A nevelőtestület hasonló tervezési módon, havi ütemterv alapján végzi nevelőmunkáját.
- A hagyományőrzést a Bükkszentkereszti Szlovák Hagyományőrző Klubbal szoros együttműködésben, valamint a Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat támogatásával, pártfogásával végezzük, nagy hangsúlyt fektetve a hiteles tudásátadásra. A hagyományőrzés a családokkal együtt nevelő folyamat is, mely a gyermekekre és az óvodai dolgozókra vonatkozóan szabály- és szokásrendszert állít fel, amely a nevelés folyamatában fogódzót, biztonságot jelentenek számunkra. A szabály- és szokásrend az együttélést segítik elő az életrend elemeinek kölcsönkapcsolatában.

ŐSZI ÉVKÖR

Néphagyományőrző tevékenységeink

Az őszi évszak tevékenységeinek megfigyelése, lehetőség szerint aktív részvétele. Séták szervezése, eszközök előkészítése, kerti szerszámok, udvar őszi rendezése, veteményeskerti munkák, betakarítás, komposztálás. Szüret egy családban vagy egy gazdaságban: kukoricatörés, szőlőszüret, dióverés. Betakarítás, betakarított termékek feldolgozása. Sütés, befőzés, salátakészítés, aszalás, szőlőpréselés, mustkészítés. A termékek feldolgozásához hely és eszközök. A népi sportjátékokhoz megfelelő terep. Séta az óvoda körül az erdőben, a réteken. Tájmegismerő túrák. Közös termésgyűjtések otthon, erdőn, mezőn. Az összegyűjtött népművészeti eszközök elrendezése. Évszakfal, terméssarok, terméstál, élősarok kialakítása. Népi játékos mondókák, ujjasdik,

hintáztatók, ringatók, altatók, csúfolók, hangutánzók, kiszámolók, őszi mondogatók, vásárosok. Népmesék, láncmesék, évszakhoz kapcsolódó mesék. Őszi szüretelő játékok, dalok. Zenehallgatáshoz népdalok, nemzetiségi népi és gyermekdalok. Levélpréselések, ragasztások, nyomatok. Termékek rakosgatása, képalkotás, eszközök készítése. Őszi gyümölcsök, termékek mintázása, festése. Élményrajzok, festések a szüretéről, búcsúról, más tevékenységről. Népi motívumok rajzolása. Természetes anyagokból játékeszközök készítése: - makk, gesztenye figurák, láncfűzés - kukoricából csuhé-, csutkajátékok, morzsolás - dióhéjból katica, teknős, pengettyű - zöldségből különféle bábok, játékok - tökből lámpás. Lovacskázók terméslovakkal, várvédő játékok, küzdőjátékok, labdajátékok, ügyességi játékok. Vetélkedők.

TÉLI ÉVKÖR

Néphagyományőrző tevékenységeink

A helyi hagyományok megismerése. A téli évszak megfigyeléseihez: séták szervezése, madáreleség gyűjtés, hólapátolások előkészületei. Anyagok gyűjtése: rongyok, gyapjú, agyag, szalma, tejfölöspoharak, búza, cseresznye vagy meggyfaág stb. Ajándékok készítéséhez anyagok beszerzése. Lucázáshoz eszközök készítése. Mikulás ünnepség szervezése. Népi kismesterségek feltételeinek megteremtése. Például: szövés, nemezelés. Karácsonyi előkészületekhez különböző anyagok beszerzése: adventikoszorúhoz, ünnepi asztalhoz, pásztorjátékhoz, karácsonyfához. Családi nap szervezése Karácsony előtt. Farsangi díszítéshez, álarcokhoz, jelmezekhez anyagok, kellékek gyűjtése. Téli séták a környező természetben. Madáretetés az erdőben, parkban, óvoda udvarban. Játék az őszi termésekkel (csuhébabák, állatok). András nap után adventi koszorú készítés. Borbála napon cseresznye vagy meggyfa ág vízbe helyezése. Luca napon lucázás, búzavetés. Karácsonyi előkészületek: mézeskalácssütés. Ajándékkészítés, karácsonyfa díszítés Madarak karácsonya. Farsangi fánk sütés. Ölbevevős mondókák, lovagoltatók, ujjasdik, időjóslok. Lucázó versek, pásztorjáték, karácsonyi mondókák, újévi mondókák, jókívánságok. Évkörhöz kapcsolódó népmesék. A téli ünnepkörhöz kapcsolódó dalos játékok: Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang. Zenehallgatás a jeles napok dalaiból. Népi kismesterségek gyakorlása. Fonások, szövések, varrások, rongybabázás, nemezelés. Szalmadíszek, kukoricafűzér készítés, díszítómunkák, ajándékok karácsonyra. Élményrajzok, festések a jeles napok és a téli

örömök emlékeiből. Hó festés. Farsangi álarcok, maszkok készítése. Téli játékok: hólapátolás, hó-vár építés, szánkózás, csúszkálás.

TAVASZI ÉVKÖR

Néphagyományőrző tevékenységeink

A tágabb környezet hagyományaival való ismerkedés. A tavaszi évszak megfigyeléseihez: séták szervezése, szántóföldek, tájellgűházak megtekintése. A tavaszi hajtásokhoz a feltételek megteremtése, kerti munkák megkezdése. Népi motívumok gyűjtése. Anyagok gyűjtése: tejfölös poharak, rongyok, magok, stb. Húsvéti előkészületekhez: tojás, hagymahéj, zöld levelek gyűjtése. Locsolkodáshoz eszközök, komatálazáshoz ajándék készítése. Majális szervezéséhez: szalagok, botok, lombos ág. Pünkösödéshez eszközök gyűjtése. Gyermeknap előkészületek. Túrázás, természetjárás a közvetlen környezetben. Veteményezés, kerti munkák, palánták kiültetése. Élősarokban: hajtások, rügyeztetések, ültetések. Szántóföldi munkálatok megtekintése. Növényekből játékkészítés. Fa-, virágültetés a Föld napján. Tájházak, múzeumok, népi kismesterek látogatása. Húsvéti előkészületek, nagytakarítás, locsolkodás. Komatálazáshoz pogácsa vagy kalács sütés. Májusfa állítás az udvaron. Nyílt nap, ovikóstoló. Tavaszköszöntő, tavaszhívogató mondókák, találós kérdések. Húsvéti mondókák, locsolkodó rigmusok. Mozgásos játékokat kísérő különböző mondókák. Évszakhoz kapcsolódó mesék. Tavaszi játszók, dalos játékok: zöldágjárók, tekeredők, fogyogyarapodók, szerepcserélők, párváltók, komatálazók, tavaszköszöntők. Zenehallgatáshoz, az ünnepkörhöz tartozó helyi, nemzetiségi népdalok. Díszítő munkák: virágosítások, festés. Tojás díszítés berzseléssel, lehetőség szerint írókával. Élményrajzok az ünnepkörhöz kapcsolódóan. Májusfa, májusi koszorú készítése. Tavaszi színek felhasználása. Papírsárkány készítés, díszítés. Természetes anyagokból: rongybaba készítés, szövések, nemezelés. Hintajátékok, labdajátékok, sörgések, fogócskák, bújócskák. Mozgások térbeli alapformák létrehozásával. Gyermeknap vetélkedőjátékok, kirándulások, népi játékok, sárkányeregetés.

NYÁRI ÉVKÖR

Néphagyományőrző tevékenységeink

A gyakorlati tapasztalatok elemzése, értékelése, feladatok. A nyári évszak megfigyeléseihez: séták, tájmegismerő kirándulások és gyűjtő utak előkészítése. A népi kismesterségek gyakorlásához eszközök beszerzése: agyag, gyapjúfonalak, madzagszövő, udvari szövőszék stb. A mozgásos népi sportjátékokhoz hely és eszközök biztosítása. Lakodalmas játékokhoz eszközök kellékek gyűjtése. Összegyűjtött növények raktározásának előkészítése. Séták erdőben, mezőn, túranapok., Aratásnál munkafolyamatainak megfigyelése lehetőség szerint, kenyérsütés. Nyári termések gyűjtése, feldolgozása. Növényekből játékkészítés. Gyógynövénygyűjtés. Névcsőfolók, lakodalmas csujjogatók, főzőcskézők, állatokat idézők, kiolvasók. A természet jelenségeiről szóló mondókák. Az évkörhöz kapcsolódó népmesék. Tavaszi játszó dalos játékok felelevenítése, játszása. Lakodalmas játékdalok, leányjátékok. Környékbeli népdalok énekelgetése. Az évközben alkalmazott technikák és a különböző manuális tevékenységek gyakorlása. Nyári színek alkalmazása. Népi kismesterségek gyakorlása a szabadban és a természetben: fonások, varrások, szövések. Ügyességi népi sportjátékok, küzdőjátékok. Futások, akadályok, kerülgetések. Kötélhúzás, karikajátékok. Vízhöz szoktatás játéka. Nyári túranapok.

NÁRODNOSTÝ JAZYKOVÝ NAŠEJ ŠKÔLKY

Materským školám v predprimárnej výchove treba dodržiavať Celoštátny základný program predškolskej výchovy a nariadenia vyplývajúce zo smerníc vzťahujúcich sa na výchovu v národnostných materských školách.

Kvantita a kvalita osvojenia si jazyka vo veľkej miere závisí od:

- vekových osobitosti detí
- vplyvu učiteliek
- jazykového citu

Dôležitými zásadami vyučovania jazyka sú:

- Jednojazyčnosť v rámci tzv. národnostných dní, pričom deťom treba umožniť voľne
- používať, počúvať a precvičovať si slovenský jazyk aj v priebehu ostatných dní týždňa.
- Treba vytvoriť také rečové situácie, ktoré vzbudia záujem a pozornosť detí.
- Vo vetných kontextoch im treba učiť také slová, ktoré deti predškolského veku ľahko pochopia, s ktorými sa na maďarských zamestnaniach už oboznámili.

K učeniu jazyka je veľmi dôležité zabezpečiť náležité jazykové ovzdušie, vzorný ústny prejav prostredia, hravosť a maximálne zamestnávanie detí. Úlohy a ciele jazykovej výchovy sa uskutočňujú v priebehu celého dňa pobytu detí v MŠ. Proces osvojenia jazyka sa začína fázou počúvania a pochopenia. Deti sa majú naučiť jazyk počúvať a obľubovať. Vytvorenie jazykového citu je jednou z najpodstatnejších podmienok pre deti predškolského veku. Jazykové javy spájame vždy s činnosťami, pohybovými javmi, s predmetmi, obrazmi a rôznymi citovými stavmi detí, pritom takmer nebadateľne naladíme deti na jazyk. Motivuje ich zážitok z napodobňovania, radosť z pohybu a hier.

Všeobecné požiadavky

- pochopenie a používanie učiteľkou používaných vetných modelov, príkazov, otázok a jednoduchých výrazov
- aktívna účasť
- správne používanie zdvorilostných foriem pozdravov

- odpovedanie na jednoduché otázky

Program výchovnovzdelávacej práce v materskom jazyku

Program výchovnovzdelávacej práce v materskej škole vymedzuje úlohy v oblasti pestovania daného národnostného jazyka, znalosti materinského jazyka, rozvíjanie reči a prípravy detí na školský život.

Výchova v národnostnom jazyku je základnou zložkou života materskej školy. Vedomým a plánovitým riadením života národnostných detí v materskej škole, pomocou obvyklej životosprávy a určitých pravidiel sa dajú realizovať ciele vyučovania národnostného jazyka.

Všeobecné ciele a úlohy národnostných materských škôl sú totožné s cieľmi a úlohami nášho programu. Treba položiť základy vyjadrovacej schopnosti národnostných detí ústnym jazykovým nácvikom.

Podľa našich skúseností si deti už skoro nič, alebo veľmi málo jazykových znalostí prinesú z rodičovského domu. Rodina len veľmi zriedka zabezpečí, alebo vôbec nezabezpečuje slovenské jazykové prostredie.

Život detí v materskej škole má byť organizovaný takým spôsobom, aby sa viazal k radostným zážitkom, a aby deti radi chodili do materskej školy.

Hra je prvoradou činnosťou detí predškolského veku. Hra vytvára novšie a novšie formy činnosti, prácu, učenie a deti sa postupne stávajú samostatnými. Týmto formám činnostiam treba venovať veľkú pozornosť.

Možný obsah slovenskej jazykovej slovnej zásoby v každodennosti

- Používanie základných zdvorilostných výrazov: pozdrav, prosby, poďakovanie, predstavenie
- Počas starostlivosti o dieťa:
- Telesná hygiena, umývanie rúk, používanie umyvárne, čistenie zubov, česanie sa, ako aj v činnostiach spojených s týmito sa opakujúcimi situačnými vetnými modelmi v dialógoch
- Spolusprevádzajúce sa činnosti pri obliekaní, časti tela, pomenovanie šastva

- Počas stravovania: príbory, prestieranie, pomenovanie jednoduchých jedál, používanie vetných modelov, ktoré posilňujú zvyky pri kultúrnom stravovaní
- Počas telesnej výchovy: pokyny sprevádzajúce pohyb.

Material zamestnamí z vecného učiva v slovenskom jazyku

Látka jazyka je podstatne látkou maďarského vecného učiva. Učivo jazykovej výchovy sa snažíme zostaviť v súlade s naším maďarským programom.

Kvantita a kvalita osvojenia jazykového učiva do veľkej miery závisí od:

- jazykových znalostí danej vekovej skupiny, od aktivity,
- od vekových osobitností detí,
- od učiteľského vplyvu,
- od utvárania jazykového citu.

Pri vyučovaní jazyka treba myslieť aj na názornoobrazné myslenie detí a na citový vývoj.

Pri výuke vecného učiva:

- navrhované témy sa dajú spracovať v akomkoľvek poradí,
- jednotlivé témy môžeme spracovať len vtedy, keď ich deti už zvládnu v maďarskom jazyku,
- veľký dôraz musíme klásť na to, aby sme učivo realizovali v takzvanej živej situácii,
- treba použiť mnohostranné znázorňovanie a hravé situácie,
- slovná zásoba tematických okruhov od najmladšej vekovej skupiny sa má rozširovať a prehĺbovať,
- témy, ktoré sa opätovne objavia slúžia nielen k opakovaniu a obohateniu jazykových poznatkov, ale aj k ich systematizácii, a ku rozšírení slovnej zásoby,
- učiteľky pri výbere majú rešpektovať vek a schopnosti detí
- obsahové celky sú zamerané na získavanie elementárnych poznatkov a rozvoj elementárnych zručností detí

Vo vetných kontextoch treba učiť také slová, ktoré deti predškolského veku ľahko pochopia, s ktorými sa na maďarských zamestnaniach už oboznámili. Základnú slovnú zásobu deťom tvoria slová a výrazy tematického okruhu z prírodného a spoločenského

prostredia. Vzorná reč učiteľky, tempo reči, mnohostranné znázorňovanie, vytváranie prirodzených situácií zabezpečuje poznanie bezprostredného a vzdialenejšieho prostredia. Pomocou situačných hier môžeme vytvoriť také podmienky, ktoré vzbudia v deťoch záujem o jazyk.

Tematické okruhy z vecného učiva

Tematické okruhy z vecného učiva od najmladšej, do najstaršej vekovej skupiny sa rozširujú, a tým sa prehĺbujú poznatky, ktoré by deti mali ovládať a používať v týchto modeloch viet v nasledujúcich témach:

- Naša trieda, škôlka, hračky
- Predstavovanie sa, moja značka
- Pozdrav, zdvorilostné prejavy
- Správanie v umyvárni, v triede, pri obliekaní
- Všeobecné pokyny
- Rodina: členovia rodiny
- Jeseň : počasie, príroda, obliekanie, ovocie, zeleniny
- Zima : počasie, znaky zimy, príroda, hra v snehu, zimné radovánky, obliekanie,
- Jar : hlavné znaky jary, počasie, príroda, obliekanie, jarné kvety, kvitnúce stromy ,
- jarné zeleniny , jarné ovocie
- Telo : časti tela, , zmyslové orgány
- Domáce zvieratá
- Lesné zvieratá
- Doprava
- Farby
- Číslovky

Hudobná výchova

V záujme rozvíjania hudobnej kultúry detí, snažíme sa ďalekosiahle zabezpečiť ich nároky

na krásu. Piesne, ktoré chceme naučiť, zostavíme náročným výberom z ľudovej hudby a umelých piesní, s prihľadnutím na vekovú a jazykovú svojráznosť detí. Spevom,

počúvaním hudby položíme základy hudobnej výchovy detí. Našou, úlohou je zoznámiť s deťmi naše tradície, sviatky, ľudové piesne. Môžeme navštíviť alebo pozvať ujav, tetky aby nám zaspievali tie piesne, ktoré oni spievali, spievajú. Usilujeme sa zachovať a podať ďalej to ľudové dedičstvo, ktoré sme dostali od našich predkov, aby tieto krásne spevy nezaničili. Materiál rozvíjania hudobnej schopnosti, je totožný s cieľmi a úlohami maďarského programu. Pohybovými hrami, hrami v kruhu, tancami napomáhame rozvíjanie pohybovej kultúry detí, ako aj pestovanie tradície.

Literárna výchova

Dôležitou úlohou materskej školy je poskytnúť deťom literárne a dramaticke zážitky, ktoré môžu byť príkladom pre jeho správanie a na vytváranie medziludských vzťahov. Začneme to učením krátkych rečovaniiek, prednesom básni, alebo rozprávaním krátkeho

príbehu, rozprávky. Aj mimo zamestnania sa snažíme zabezpečiť čím viac príležitosti nato, aby sa deti stretli s ľudovými rečovankami a memorizovali ich. Rečovanky a básne majú byť podané takým spôsobom, aby vzbudili záujem detí a dostali chuť sa ich naučiť.

Deti oboznamujeme s obrázkovými knižkami a s ich ilustráciami, aby vytvárali trvalý vzťah ku knihe a mali tým pádom veľa zážitkov spojenými s knihami. Pozeráme si s nimi obrázky, čítame si, rozprávame sa o kresbách, k obsahu robíme ilustrácie, čím rozvíjame aj ich predstavivosť. Deti sa majú zoznámiť s krásou viazanej reči, rýmu a rytmu. Každú príležitosť treba využiť na prednes, aby sa nacvičovala správna výslovnosť. Môže sa to diať pri hre, pri príležitosti pamätných udalostí, pôsobením nejakých zážitkov alebo aj v spojitosti s iným zamestnaním. Učiteľka tým pomáha rozvíjať pamäť a obrazotvornosť, fantáziu, vyjadrovacie schopnosti, pohybové a výtvarné schopnosti, rozširuje slovnú zásobu ako i pozitívny vzťah k národnostnému jazyku detí.

BÖLCSŐDEI SZAKMAI PROGRAM

Minőségpolitika

„Én azt hiszem, gyereket csak úgy lehet nevelni, ha az ember megtiszteli azzal, hogy komolyan veszi.” (Szabó Magda)

- Működésünk során arra törekszünk, hogy a személyi és tárgyi feltételeket minőségi színvonalon biztosítani tudjuk.
- A gyermekek gondozását rátermett, az előírt képzettséggel rendelkező személyek végzik, akik fontosnak tartják saját maguk fejlesztését is. Kiegyensúlyozott személyiségükkel elősegítik a gyermekek testi, érzelmi és értelmi fejlődését, elfogadják és támogatják személyiségfejlődésüket, alkalmazkodnak a neveléshez.
- A bölcsődében kulturált, kifogástalan tisztaságú, biztonságos környezetben, és családi, nyugodt légkörben történik a gyermekek gondozása, ellátása.
- A folyamatos foglalkoztatáshoz csak jó minőségű biztonságos fejlesztő játékokat és eszközöket használunk.

Pedagógiai alapelveinknek megfelelően az a célunk, hogy minden hozzánk járó gyermeknek derűs, nyugodt, biztonságot nyújtó, jó légkört biztosítsunk. Sok gyermek esetében a bölcsőde az első családon kívüli szocializációs közeg, ezért fontos feladatunk a bensőséges, pozitív érzelmi kapcsolatok, biztonságérzetet nyújtó, érzelem-gazdag környezet kialakítása, melyben a gyermek saját képességei szerint fejlődhet, megízlelheti az önfelelt aktív játék örömét, mely képessé teszi a későbbi élet során a kreatív továbbfejlődésre, élmény és fantázia világa gazdagodhat, és kialakulhat az esztétikum iránti érzékenysége. A kisgyermek számára a játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésének színtere, készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. Célunk a szabadjáték minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai szakértelemmel való támogatása indirekt

módszerekkel a kisgyermek optimális személyiségének biztosítása érdekében, az együttműködés kiszélesítésével, a szülők szemléletének formálásával.

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelést mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel végzi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelésben nagyon fontos a személyre szóló bánásmód, mely a gyermekek *egyéni sajátosságához* és igényeihez igazodó nevelést és gondozást jelent.

Törekszünk arra, hogy a kisgyermeknevelők szakmai felkészültsége naprakész legyen, fogékonyak legyenek az új pedagógiai irányzatok iránt, érdeklődve figyeljék, és a maguk személyiségéhez alakítsák az új irányelveket, módszereket.

A személyiség megalapozásában a családi nevelés az elsődleges a bölcsőde kiegészítő és továbbépítő feladatokat lát el.

- A *kisebbséghez* tartozó gyermekek esetében fontos a *nemzetiségi/etnikai* hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése.
- A gyermekek egészséges fejlődésében nagyon fontosnak tartjuk a szabadban végzett tevékenységeket és biztosítjuk az ehhez szükséges kertet és az udvari felszereléseket.
- Célkitűzésünk, hogy a nálunk gondozott gyermekek az életkoruknak megfelelően magabiztos, társaikkal és a felnőttekkel jól kommunikáló, nyitott személyiségű, érdeklődő óvodásokká váljanak.

Küldetés

Bölcsődénk azért jön létre, hogy községünkben segítsük a szakképzett, munkavállaló fiatal anyák munkahelymegőrzését, illetve munkahelyteremtését. Szeretnénk, ha gyönyörű környezetben lévő községünkben nem elköltöznének, hanem a gyermekek elhelyezésének reményében egyre több lenne a beköltöző fiatal családok száma. Bölcsődénk szülő helyettesítési funkciót tölt be, a szülőt a nevelésben primer szereplőnek tartjuk, bölcsődénk pedig együttműködő partner ebben. Működésünkkel

támogatjuk a munkavállaló szülőt, pótolva a segítséget, illetve a gyerek személyiségfejlődését családon kívüli tevékenységgel biztosítani kívánó felnőttet.

Szakmai cél:

„ Ha segítik a gyereket abban, hogy harmóniában legyen a természettel és önmagával, ha a gyereket minden lehetséges módon támogatják, táplálják, bátorítják, hogy természetes legyen, és hogy önmaga legyen, hogy önmaga fénye lehessen, akkor a szeretet egyszerű dolog. Akkor az ember egyszerűen szeretetteljes!” (Osho)

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, harmonikus fejlődésének biztosítása az alapvető emberi és szabadságjogok tiszteletben tartásával, as léghörben.
- A bölcsődében koruknak és személyiségüknek megfelelően gondoskodunk a gyermekekről, lehetőség szerint rugalmasan alkalmazkodva a szülők kéréseikhez.
- Működési célunk, hogy a szolgáltatást igénybe vevő szülők számára, lehetővé tegyük, hogy gyermekük felügyeletét megoldva munkát vállalhassanak, vagy olyan képzésen vegyenek részt, amely elősegíti elhelyezkedésüket.
- A bölcsőde a nevelést kiegészítő, azzal együttnevelő, szülő-helyettesítő intézményként való működtetése.
- Szeretetteljes léghörben foglalkozunk a gyermekekkel egy olyan nagycsaládot mintázva, ahol az „anya” állandóan jelen van, és minden gyerek számára biztonságot, meghitt együttléteket jelent.

Feladatunk:

- A nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott háttérrel biztosítunk a gyermekek önfelelt játékához, mindennapi tevékenységéhez.
- A gondozási feladatok ellátásában figyelembe vesszük a kisgyermekek életkori sajátosságait és szükségleteit.

- A család által kialakított szokásokat próbáljuk követni, ha az a gyermek érdekét szolgálja.
- A gyermekeket az egyéni igényeiknek, érdeklődésüknek megfelelően a legoptimálisabban fejlesszük.
- A lelki egészség mellett a testi egészséget is fontosnak tartjuk - ez utóbbit egészséges ételekkel és a gyerekek nagy mozgásigényének kielégítésével kívánjuk megvalósítani.

Gondozási –nevelési módszerünk:

- Családias, meleg, barátságos légkörben, személyre szóló, differenciált bánásmóddal elősegíteni a gyermekek személyiségének kibontakozását, képességeinek fejlődését.
- Derűs, vidám hangulatban, az életkori játékoknak megfelelően megismertetni a gyermekeket az őket körülvevő világgal, környezettel.
- A nevelés jó módszereit alkalmazva a kisgyermek folyamatos fejlődését biztosítva és követve, azonos követelményeket állítunk.

Gondozási- nevelési tartalmak

Egészséges életmód kialakítása:

Az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőségű az 1-3 éve korban, ezért az alapvető szükségletek kielégítése, és magasabb szükségletek kialakítása már ebben az életkorban feladatunk.

- *Szobatisztaságra nevelés:* Fokozott figyelmet fordítunk arra, hogy a pelenkázás, biliztetés, vécé használat a gyermek fejlettségének megfelelő szinten történjen. A szobatisztaságra nevelés menetét a szülőkkel közösen tervezzük meg, mindig figyelembe véve a gyermekek önállósodásra való készségét.
- *Tisztálkodás:* Célunk, hogy a kisgyermekek ismerkedjenek meg a testápolási teendőkkel, a tisztálkodáshoz szükséges eszközökkel. Ismerjék a tisztálkodás sorrendiségét. Segítséggel mossanak kezet, használják, jellel

ellátott törölközőjüket. Ismerjék a papír zsebkendő használatát és segítséggel használják is azt. Pelenkázás, vécé - és bili használata után kezet mosunk/mosatunk a gyerekekkel. Minden gyereknek a jelével ellátott törölközőt és fogmosó poharat biztosítunk. Szükség esetén a gyermekeket fürdetjük betartva a higiéniai és a fertőzés megelőzés szabályait.

- *Fogmosás:* Az étkezések után mindenki fogat mos vagy száját öblít - a felnőttek is - így mutatunk példát a gyerekeknek.
- *Öltözködés:* Célunk, hogy gyermekek ismerjék fel saját ruhájukat, cipőjüket. Próbálkozzanak az öltözködéssel. Ruhájukat próbálják segítséggel ki és begombolni, fel és levenni.
- Az öltözködésre mindig elegendő időt szánunk, nem kapkodunk, nem siettetjük őket. Az önállósági szintjükhöz képest segítjük őket az öltözködésben, illetve bevonjuk a többi gyereket is. Így örömmel fognak öltözködni, és segíteni fogják egymást.
- *Alvás, pihenés:* Az alvás a napirend szerinti időben történik. Természetesen, ha van olyan gyermek, akinek az alvási szokásai eltérnek a többi gyermekétől, ahhoz alkalmazkodunk. A gyermekeknek külön fekhelyet és igény szerint délelőtti, délutáni alvási lehetőséget biztosítunk. A gyermekek egymásba rakható korszerű ágyakon alszanak. Alváshoz csendes, nyugodt légkört teremtünk, mese, halk zene alkalmazásával.
- *Levegőzés:* A levegőn tartózkodás igen fontos a gyermekek egészségének megőrzése érdekében. Biztonságos helyekre tudjuk vinni a gyermekeket, hiszen zárt, parkosított udvarral rendelkezünk, ahol füves, árnyékos, napos, homokos rész is biztosítható.
- A szülőkkel közös kirándulásokat tervezhetünk, hiszen itt vagyunk a Bükk lábánál, és a bölcsőde környékén is vannak kiránduló helyek, ahová néhány órás sétákra is elmehetünk.
- *Étkezés:* Célunk, hogy a kisgyermekek ismerjék és használják helyesen az étkezéshez szükséges tárgyakat (evőeszköz, pohár, szalvéta). Ismerkedjenek meg a kulturált étkezés szokásaival, szabályaival.

Alapszolgáltatásaink közé tartozik a napi négyeszeri étkezés biztosítása. Az étkeztetés egy részét – reggeli, tízórai, uzsonna, a csoportszobába kívánjuk

ellátni. az ebédet a közelben lévő óvodából biztosítanánk az ételszállítás követelményeinek megfelelően. Odafigyelünk arra, hogy a gyermekek megfelelő mennyiségű vitaminhoz, ásványi anyaghoz jussanak hozzá, a lehető legegészségesebben táplálkozzanak.

A napirendünk lehetővé teszi, hogy minden gyermek nyugodt körülmények között étkezhessen. A gyermekek kis csoportokban ülhetnek az asztalhoz, ha már egyedül le tudnak ülni, illetve fel tudnak állni, és az ételadagjuk nagy részét önállóan el tudják fogyasztani. Új ételek, ízek bevezetésénél először mindig csak kis mennyiséggel kínáljuk a gyermeket és csak akkor adunk neki többet, ha szívesen fogadja. Az ételből minden gyermek egyéni étvágyának megfelelő mennyiséget kap. Soha nem kell egyetlen kanállal sem többet fogyasztani a kívántnál. Fokozza a gyermekek étvágyát, ha nem sűrgetjük őket, és az étkezések jó hangulatban zajlanak. Az étkezés közben szerzett tapasztalatok a gyermek ismereteit gyarapítják. Az étkeztetések alkalmával a higiénés előírásokat maximálisan betartjuk.

Az étkezések kellemes tempóban, a gyermeket nem sűrgetve fognak zajlani. Az étkezés két fős kis asztalkáknál zajlik. Az étrendet mindig egy hétre előre tervezzük meg, amit a faliújságra kihelyezünk.

Érzelmi és szociális fejlődés segítése:

A bölcsőde a család mellett a kisgyermekek elsődleges szocializációs színterévé válik. Kiemelt feladatunk, hogy a bölcsődébe járó gyerekek megismerjék az együttlét szabályait, szokásait, megtanuljanak egymás mellett, majd később együtt élni.

Ennek megfelelően a képességfejlesztés területei:

- egymásra figyelés, egymás segítése, együttérzés, egymáshoz való alkalmazkodás
- a jó és a rossz felismertetése,
- az igazmondás fontossága,
- a gyengébbek védelme, segítése, az empátia képességének megalapozása

A bölcsőde dolgozói tiszteletben tartják a gyermekek, illetve szüleik világnézeteit, etnikai hovatartozását. Célunk, hogy elősegítsük a gyermekek egymással való harmonikus kapcsolatának, szocializációjának kialakulását.

A gyermekek befogadása a bölcsődébe

Minden kisgyermek számára komoly lelki megrázkódtatást jelent, ha édesanyjától hosszabb-rövidebb időre el kell válnia. Így van ez akkor is, ha a gyermek bölcsődébe kerül.

Ezért fontos, hogy az ellátó személy adjon lehetőséget a fokozatos beszoktatásra. Jó, ha a szülővel meg tudjuk beszélni, hogy az első napokban segítse ő is gyermeke beilleszkedését. Legyenek ott vele, együtt ismerkedjenek az új hellyel, a gyermekekkel és a gondozónővel. Meséljen a szülő sokat el a gyermek addigi életéről, szokásairól. Mondja el, hogyan és mit szeret enni, hogyan és mivel szokott elaludni, mivel szeret játszani, mit tud már egyedül elvégezni. Mutassa meg a szülő, hogyan pelenkázza be gyermekét, hogyan eteti, hogyan altatja.

Az első napokban csak egy-két órát töltsenek a bölcsődében. Később már tízóraihoz vagy ebédeljén ott a gyermek, de kb. csak az első hét végén fektesse le őt először a mama a bölcsődében. A második héten, ha már a kisgyermek barátságos az ellátó személlyel, elfogad tőle ételt és játszanak már együtt, akkor a mama eleinte rövid, majd egyre hosszabb időre eltávozhat.

Soha ne csapja be azonban a szülő a gyermekét, ne "szökjön" meg tőle, még akkor sem, ha így a sírást szeretné elkerülni. Lehet, hogy sírni fog a gyermek a búcsúzkodásnál, de legalább nem érzi becsapottnak magát, ha nem találja a mamáját. Általában a beszoktatás második hetében a gyermekek már vannak olyan jó kapcsolatban a gondozóval, hogy az rövid időn belül meg tudja vigasztalni őket. "Beszokottnak" akkor tekinthető egy gyermek, ha már hevesebb, vagy hosszabb ideig tartó sírás nélkül válik el a szüleitől. Bölcsődében jókedvűen játszik, jó étvágygal eszik, elfogadja társai és az ellátó személy közeledését.

Megismerési folyamatok, a kognitív képességek fejlesztése:

A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva kívánjuk ismereteiket bővíteni az őket körülvevő világról. Segítjük őket minél több tapasztalat megszerzésére.

A kognitív képességek megismerésének módszere:

- a természetes megismerési folyamat,
- a tevékenységközpontú ismeretszerzés

A lehető legtöbb időt a szabadban töltjük, megfigyeljük a minket körülvevő környezetet. A tematikus ismereteket az évszakokhoz kapcsoljuk, hogy a természetes szemlélődést alkalmazzuk.

Kiemelt figyelmet fordítunk a beszédképesség fejlesztésére, a minta után történő beszédtanulásra. Ennek eszköze a felnőttek folyamatos beszédmintája, a mesélés, a verselés, a mondókázás. Életkoruknak megfelelően kiválasztott rövid mesét mesélünk, sokat beszélünk hozzájuk, beszélgetünk velünk, segítve ezzel is a még nem beszélő gyermekek beszédindítását.

A kisgyermekkorban a nagymozgások fejlődése, a mozgáskoordináció meghatározza a későbbi képességfejlődés alapjait, ezért különböző mozgásfejlesztő eszközöket az egész nap folyamán alkalmazzuk a gyermekek fejlesztésére.

A nevelés tevékenységrendszer

Játék:

A kisgyermekek pszichikus szükséglete a játék. Ezen keresztül értik meg, és fogadják el a külvilágot. A játék elősegíti a gyermekek testi-, értelmi-, érzelmi- valamint szociális fejlődését. A gyermekek játékát elsősorban a megfelelő hely, idő, légkör és eszköz biztosításával tudjuk segíteni. Követjük a gyermekek kezdeményezéseit, magatartásunkkal, javaslatainkkal, információinkkal támogatjuk az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A játszóhelyek kialakításánál figyelünk arra, hogy legyen lehetőség aktív és csendes játéokra, pihenésre, és aktív mozgásra.

A játékoknak állandó helyük van, ez ösztönzi a gyermekeket az önállóságra és rendszeretetre. A gyermekek számára a különböző játékfajtákhoz biztosítjuk a megfelelő játékeszközöket.

Gyakorlójátékok: a húzható, tologatható játékok a mozgásmotívumok automatizálását segítik elő, türelemre, kitartásra nevelik a kisgyermeket.

Konstruáló-építő játék: a rakosgatható játékok, a különböző építőkockák, legók, a kisgyermek manipulatív képességeit, a térlátását, az anyagismeretét fejleszti.

Szerepjátékok: öltöztethető babák, autók, amelyekbe rakodhatnak, szállíthatnak, vagy maguk is beleülhetnek. A szerepjátékokban a kisgyermek visszatükrözi a átélt élményeit.

Bábozás: nagy lehetőségeket rejt a gondolkodásfejlesztés terén a bábozás. A 2-3 éves gyermekek már jól megértik a bábokkal bemutatott rövid történeteket. A kezükre húzott bábok, arra ösztönzik őket, hogy ők is megszólaltassák a játékot, emellett kiváló feszültségoldó hatása is van.

A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára. A kisgyermek érzelmi élete a tapasztalások útján gazdagodik. Saját élményei az érzelmek megismerését, átélését teszik lehetővé. A pozitív érzelmek: az öröm, a meglepetés, a nyugalom és a szeretet arra ösztönzik, hogy az eseményeket, melyekből ezek az érzelmek fakadtak megismételje. Játékaiban szívesen játssza el azokat a pillanatokat, melyek jó érzéssel töltötték el.

Mozgás:

A mozgás a gyermekek természetes megnyilvánulási formája a kicsi gyermekek mozgásigénye igen nagy. A minden nap használatos mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal segítjük mozgásigényük kielégítését, és ez által, a gyermekeket jókedvre derítjük. A mozgásos játékok a fizikai fejlődés mellett segítik a testséma kialakulását, a térorientáció és mozgáskultúra fejlődését.

A bölcsőde területén kívüli tevékenységekhez kérjük a szülők írásbeli hozzájárulását. Ezek a programok nagyobb balesetveszélyt rejtenek magukban, így a gyermekek fokozottabb felügyelete indokolt.

Vers, mese, mondóka:

A dajkarímek, az altató, hintáztató, járni-tanító, ujjkiszámoló, állathívogató, hangutánzó népi mondókák az 1-3 éves kisgyereket megismertetik testrészeivel, a mindennapi kis-,

és nagymozgásokkal, műveletekkel, és segítik a közvetlen majd a távolabbi környezet felfedezését. A mondókák, verses mesék arra is alkalmasak, hogy felkeltsék és irányítsák az évszakok és az időjárás változás közötti összefüggésekre a gyerekek figyelmét. A képeskönyvvel való találkozás kötetlen, kellemes együttléttel kapcsolódjon össze. Szakmai programunk keretében minden nap alkalom nyílik a mesélésre, mondókázásra, verselésre, többféle formában is. A mesék általában lánc ill. állatmesék, amit az 1-3 éves korú gyerekek már megértene. A növekedő gyermek fokozatosan tanulja meg, hogyan kell önmagát jobban megértetnie, s eközben fejlődik az a képessége, hogy másokat is megértsen. Így alakul ki a kommunikációs képessége, mely az társas érintkezés alapján jeleni. Az anyanyelvi nevelés szerves része az élet minden mozzanatának. Beépül a gyerekek tevékenységeibe, megnyilvánulásaiba, emberi kapcsolataiba. Az anyanyelvi nevelés alapja a szeretetteljes, nyugodt légkör, amelyben kifejeződnek a szavak, megindul a beszéd, és a beszélgetés. A vegyes életkorú csoport keretei között motiváló erővé válik a nagyobb gyerekektől kapott beszédminta, a fejlettebb gyerekek folyamatos beszéde utánzásra készíti a kicsiket, a gátlásosabbakat. Hamarabb kialakul a beszédfigyelem is, mert a gyerekek eltanulják egymástól. Az irodalom értékes gyöngyszemeiből válogatunk, rövid, dallamos verseket, mondókákat. Mesék, diavetítések színesítik a foglalkozásainkat.

A gyerekek nem csak nézők egy bábelőadáson, hanem aktívan részt is vehetnek benne. Együtt báboznak a felnőttel, utánzó, játékos mozdulatokkal keltik életre a meséket, ezzel az önkifejezés, formáinak színes tárházát ismerhetik meg. Szabadon szárnyalhat fantáziájuk, gondolataikat, érzéseiket kölcsönadhatják a mesebeli és valóságos figuráknak. A különböző élethelyzetek megjelenítése, eljátszása segíti őket az önkifejezésben, magabiztosságot, önállóságot ad.

Ének-zene:

A zenei nevelés a gyerekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Ezenkívül fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét. Feladatunknak tekintjük, hogy a zenei anyag a legkisebbek számára is értékes, művészi szép, és egyszerű legyen. A játékos mozgással kísért éneklésben a felnőtt-gyermek bensőséges kapcsolata érvényesüljön, a mondókák a dalok a magyar beszéd hangleejtését, ritmusát pontosan

kövessék. A dalanyagot elsősorban a néphagyományból válogatjuk, de ezt kiegészítheti egy a magyar zenei jellegből fakadó, jó versekre komponált gyerekdal, múzene. A zenei nevelésnek komplex módon kell érvényesülnie, a nap bármely szakában legyen lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A kisgyermekkel való foglalkozások alapját a ritmus és az ének mellett a kéz- ujj- lábjátékok, lovagoltatók, vonatozók, ölbeli játékok, sétáltatók, hintáztatók, altatók adják.

Alkotó tevékenység:

A gyerekek alkotásvágyát nem lehet korlátozni, meghatározott időkeretbe szorítani, a hét minden napján lehetőséget biztosítunk számukra az alkotáshoz. Fontos, hogy az általuk használt anyagok tulajdonságait megismerjék. Segítünk abban, hogy mindig olyan technikát alkalmazzanak, amivel sikerélményhez jutnak, és ez újabb tevékenységre ösztönzi őket, az sem baj, ha minden csupa festék. Az elkészült alkotásokhoz kapcsolódó dalok, mondókák, körjátékok felidézésével színesedik a foglalkozás. Egyik legfontosabb feladatunk e nevelés terén, hogy felkeltsük a gyerekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát és juttassuk a gyereket az alakítás öröméhez. Lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek a nap folyamán, hogy bármikor gyurmázhassanak, rajzolgathassanak, firkálgathassanak. Kipróbálhassák milyen festeni ecsettel vagy az ujjukkal, rajzolhatnak a homokban pálcával vagy betonra rajzkrétával.

A természeti környezetünk tevékeny megismerése:

A kisgyermek kíváncsisága végtelen, ezt érdemes kihasználni, hogy minél több tapasztalatot, ismeretet szerezzenek. A mi feladatunk segíteni őket, hogy felfedezhessék a világot, környezetükkel ismerkedjenek. Sokféle és sokszínű lehetőséget kínálunk mindennapi tevékenységeinkben, játékainkban séták és kirándulások alkalmával.

A rácsodálkozás a felfedezés jelentsen örömet a gyerek számára (pl. egy színes pillangó, vagy egy szép színű őszi falevél). Fontos feladatunknak tekintjük, hogy mindig hallgassuk meg a gyerekek kérdéseit, közléseit és reagáljunk is rá. Beszélgessünk a gyerekekkel, családról, évszakokról, a testünkről, állatokról, növényekről, gyümölcsökről, színekről, járművekről, és minden olyan témáról ami megjelenik a hétköznapjaikban, a valós

környezetükben.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Jegyzőkönyv 2. melléklete

Tárgy: Fwd: Kérelem

Feladó: Enikő Schmiege-Wittchen <frau3030@gmail.com>

Dátum: 2022. 11. 10. 11:07

Címzett: Bükkszentkereszt Hivatal <hivatal@bukkszentkereszt.hu>

----- Forwarded message -----

Feladó: Bölcsőde Bükkszentkereszti <bukkszentkeresztibolcsode@gmail.com>

Date: 2022. okt. 27., Cs 13:31

Subject: Kérelem

To: <frau3030@gmail.com>

Tisztelt Vezetőség!

Az újonnan megírt SZMSZ- hez szeretnék észrevételt tenni.

Amint már korábban is jeleztem az intézményvezetőnk felé, a bölcsődénk nyitvatartásáról, hogy 7 órától-17 óráig van nyitva jelenleg is.

Nyitásunk óta nem volt igény korábbi nyitvatartásra. Az előző SZMSZ megírásakor még nem tudtuk a szülői igényeket, mert nyitás előtt íródott. Tudtuk, hogy a közeljövőben összevonásra kerül sor az óvodával, és az új SZMSZ-ben, már a jelenlegi nyitvatartási időt lehet majd beírni.

Mivel összevont intézmény vagyunk, attól nem kell azonos nyitvatartásnak lennie, mivel más összevont intézményeknél sincs így a különböző igények, napirend, gyermekek életkorát figyelembe véve, más mint az óvodáé.

A műszak beosztásunk:

Kisgyermeknevelő : 7 órától - 15 óráig

Kisgyermeknevelő: 9 órától - 17 óráig

(váltott műszakban)

Dajka : 8 órától - 16 óráig

Mivel nincs igény a hamarabbi nyitásra, így az egyik kisgyermeknevelő, délután tud segíteni a másik kisgyermeknevelőnek az alvás utáni gondozási műveletekben.

Mindig az aktuális szülői igényekhez fogunk igazodni a jövőben is.

Szeretnénk megtartani az eddigi nyitvatartási időket, hiszen jelenleg is az első gyermek is 7:20-kor érkezik a bölcsődénkbe, a többség 8 órakor érkezik.

Köszönettel : Takácsné Beraxa Diána

Szakmai vezető

67/2022 (X.27) Szabványozási
Közlöny 1. melléklet

BÜKKSZENTKERESZTI SZLOVÁK NEMZETISÉGI ÓVODA BÖLCSŐDE ÉS KONYHA

SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATA 2022.

Az intézmény OM azonosítója: <p style="text-align: center;">202476</p>	Intézményvezető: <p style="text-align: center;">Schmiege-Wittchen Enikő Ph</p>
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszám: ..... (SZMSZ) <p style="text-align: center;">..... Schmiege-Wittchen Enikő</p>	Szülői Szervezet nevében véleményezte: <p style="text-align: center;">..... Zoltay-Eszlári Tünde</p>
A Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat egyetértését nyilvánította: <p style="text-align: center;">..... Telekes Antalné elnök P. h.</p>	
Fenntartói elfogadás határozatszám: ..... Önkormányzati határozat <p style="text-align: center;">..... A fenntartó képviselőjében P. h.</p>	
Intézményvezetői jóváhagyás határozatszám: ..... <p style="text-align: center;">..... Schmiege-Wittchen Enikő intézményvezető P.h.</p>	
Hatályos: A kihirdetés napjától	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig
Iktatószám:	Készült: 1 példány

Tartalom

A szervezeti és működési szabályzat készítésének jogszabályi alapja	5
A Szervezeti és Működési Szabályzat célja.....	6
Az SZMSZ időbeli hatálya:	6
Az óvoda adatai a hatályos Alapító Okiratnak megfelelően.....	7
Az intézmény szervezeti felépítése, struktúrája.....	12
Az óvoda működésére vonatkozó szabályok	12
A konyha működésének szabályairól.....	14
A bölcsőde működésének szabályairól	17
Az intézményvezető.....	21
A pedagógiai munka belső ellenőrzésének rendje.....	24
A vezetők intézményben való benntartózkodásának rendje	26
A vezető és a munkavállalók közötti feladatmegosztás, és kapcsolattartás rend	28
A nevelőtestület	33
Az óvodavezető és a Szülői Szervezet valamint az Érdekképviselői Fórum közötti kapcsolattartás formái	37
A külső kapcsolatok rendszere, formája és módja.....	38
Belépés és benntartózkodás azok részére, akik nem állnak jogviszonyban az intézménnyel.....	43
Intézményi védő, óvó előírások	44
Az intézményben folytatható reklámtevékenység szabályai.....	50
Rendkívüli esemény, bombariadó esetén szükséges teendők	50
Az ünnepek, megemlékezések rendje, a hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatok.....	52
Nyilatkozat tömegtájékoztató szervek felé	54
Az intézményi dokumentumok nyilvánosságával kapcsolatos rendelkezések	55
A kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítésre vonatkozó szabályozás.....	56
Lobogózás szabályai	57
A fakultatív hit és vallásoktatás feltételeinek biztosítása.....	58
Hivatali titok megőrzése	58
A telefonhasználat eljárásrendje.....	59
A közérdekű adatok közzétételi rendje.....	59
Az elektronikus úton előállított papíralapú nyomtatványok hitelesítésének rendje	60
Az iratkezelés szervezeti rendje	63
Általános rendelkezések	64
Záró rendelkezések	65
Legitimációs Záradék	66
melléklet	67
Adatkezelési szabályzat	67

Munkaköri leirás.....75

A szervezeti és működési szabályzat készítésének jogszabályi alapja

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról (Áht.)
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Ámr.)
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1993. évi XCIII. törvény A munkavédelemről
- 335/2005. (XII. 29.) Korm. Rendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről
- 1995. évi LXVI. törvény A közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről
- 44/2007. OKM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól
- 32/2012 (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiről és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelveiről

A Szervezeti és Működési Szabályzat célja

Az SZMSZ célja, hogy megállapítsa a **Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha** működésének szabályait, a jogszabályok által biztosított keretek között, illetőleg azokban a kérdésekben, amelyeket nem rendeznek jogszabályok.

A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, valamint a végrehajtási rendeletében foglaltak:

- érvényre juttatása,
- az intézmény jogszerű működésének biztosítása,
- a zavartalan működés garantálása,
- a gyermeki jogok érvényesülése,
- a szülők, a gyermekek és pedagógusok közötti kapcsolat erősítése,
- az intézményi működés demokratikus rendjének garantálása

Az SZMSZ időbeli hatálya:

Az SZMSZ az intézményvezető jóváhagyásával lép hatályba a kihirdetés napján és határozatlan időre szól.

Felülvizsgálata: évenként, illetve jogszabályváltozásnak megfelelően.

Módosítása: az intézményvezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület és Szülői Szervezet

A kihirdetés napja: 2022.10.28.

Az SZMSZ személyi hatálya kiterjed:

- Az intézménnyel jogviszonyban álló minden alkalmazottra.
- Az intézménnyel jogviszonyban nem álló, de az intézmény területén munkát végzőkre, illetve azokra, akik részt vesznek az óvoda, a bölcsőde és konyha feladatainak megvalósításában.
- Az óvodába, bölcsődébe járó gyermekek szüleire

Az SZMSZ területi hatálya kiterjed:

- Az óvoda és bölcsőde területére.
- Az óvoda és bölcsőde által szervezett - a nevelési program végrehajtásához kapcsolódó - intézményen kívüli programokra.
- Az intézmény képvisellete szerinti alkalmaira, külső kapcsolati alkalmaira.

Az óvoda adatai a hatályos Alapító Okiratnak megfelelően

- 1. Az intézmény neve:** Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha
- 2. OM azonosító:** 202476
- 3. Az intézmény székhelye:** Bükkszentkereszt Kossuth utca 32.
- 4. Az intézmény telephelye:** Bükkszentkereszt Bem utca 9.
- 5. Az intézmény típusa:** többcélú intézmény, óvoda-bölcsőde
- 6. Az alapító okirat száma:** 21/2013.(IV.04.) számú Önkormányzati Határozat, melyet módosított a 60/2014 (X. 20) Önkormányzati Határozat, valamint a Bük/1277-1/2022 Önkormányzati Határozat
- 7. Az intézmény törzskönyvi azonosító száma:** 635648
- 8. Az intézmény alaptevékenysége:**

A nemzeti közneveléstől szóló 2011. évi CXCV törvény 8.§ (1) bekezdése alapján a az óvoda a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Étkeztetés. Óvodai és iskolai étkeztetés. Gyermekétkeztetés bölcsődében. Munkahelyi étkeztetés és egyéb vendéglátás. Bölcsőde működtetése. Családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátása, szakszerű gondozása és nevelése. Agyermekek életkorának megfelelőteljeskörű fejlődésének segítése. Sajátos nevelési igényű gyermekek integráló óvodai, bölcsődei nevelése, ellátása. Nemzetiséghez tartozó óvodai nevelés. Szociális étkeztetés feladatainak ellátása szociális konyha keretén belül.

➤ **Óvodai nevelés**

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja által előírt előírások szerint

➤ **Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, ellátása:**

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrált nevelése,
- Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése
- Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek integrált nevelése
- Gyengén látó gyermekek integrált nevelése
- Súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek integrált nevelése
- Autista, autisztikus gyermekek integrált nevelése

➤ **Nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése**

A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit.

A nemzetiségi óvodai nevelés formája

A nemzetiségi nevelést folytató óvoda mindkét nyelv a magyar és a szlovák nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a nevelési programban az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg.

A hangsúly a nemzetiségi nyelv fejlesztésére helyeződik.

➤ **Konyha:**

- Óvodai intézményi étkezés
- Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben
- Munkahelyi étkezés
- Szociális étkezés